



www.turkishstudies.net/turkishstudies

Turkish Studies

eISSN: 1308-2140

Research Article / Araştırma Makalesi



ANKARA SCIENCE
UNIVERSITY

An Integrated Carrying System in Garment Architecture: Tectonic Transport Solutions and Kordon-u Miyân in Maraş Aba

Giyim Mimarisinde Bütünleşik Taşıma Sistemi: Maraş Abası'nda Tektonik Taşıma Çözümleri ve Kordon-u Miyân

Mutlu Aslantürk*

Abstract: Traditional clothing architecture is not merely a means of covering but a technological interface embodying complex engineering solutions. This study examines structural solutions for carrying objects in the context of an "Integrated Carrying System," distinct from the conventional binary classification of "detached pouches" and "sewn-in modern pockets," specifically through the case of the Maraş Aba. Challenging the Eurocentric evolutionary narrative of the "modern pocket," this research demonstrates that the carrying system in the Maraş Aba is a sophisticated engineering solution integrated directly into the garment's woven skeleton. The most striking structural detail is the "Kordon-u Miyân" (pouch cord), which is derived directly from the warp threads of the armhole slit during production, representing the zero-waste philosophy of traditional craftsmanship. Conducted using qualitative research methods, the study identifies that the underarm slit provides ergonomic and thermal comfort while creating a secure transport volume based on a "Structural Carrying Morphology." Consequently, the study determines that this integrated mechanism, derived from the woven skeleton of the aba, constitutes a historical and tectonic precedent for the seamless integration of cables and sensors in modern wearable technologies. The findings reveal that the Maraş Aba unifies craft technology with daily logistics in tectonic integrity.

Keywords: Maraş Aba, Traditional Clothing Architecture, Integrated Carrying System, Kordon-u Miyân (Pouch Cord), Tectonic Design

Öz: Geleneksel giyim mimarisi, insan bedenini çevreleyen en mahrem katman olarak sadece bir örtünme aracı değil, aynı zamanda karmaşık mühendislik çözümlerini bünyesinde barındıran teknolojik bir arayüzdür. Bu çalışma, eşya taşıma ihtiyacını karşılayan yapısal çözümleri; literatürdeki "giysiden bağımsız torbalar" ve "giysiye dikili modern cepler" şeklindeki ikili sınıflandırmanın dışında kalan "Bütünleşik Taşıma Sistemi" (Integrated Carrying System) bağlamında, Maraş Abası örneği üzerinden incelemektedir. Araştırma, Avrupa merkezli modern cep evrimi anlatısına alternatif bir perspektif sunarak; Maraş Abası'ndaki taşıma sisteminin harici bir aksesuar veya dikili bir bölme değil, doğrudan giysinin dokuma iskeletiyle bütünleşik bir mühendislik

* Asst. Prof. Dr., Kahramanmaraş Sütçü İmam University, Faculty of Fine Arts, Department of Textile and Fashion Design
Dr. Öğr. Üyesi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü
ORCID <https://orcid.org/0000-0001-6863-6150>
mutluaslanturk@ksu.edu.tr

Cite as/ Atıf: Aslantürk, M. (2026). An integrated carrying system in garment architecture: Tectonic transport solutions and kordon-u miyân in Maraş / Aba giyim mimarisinde bütünleşik taşıma sistemi: Maraş abası'nda tektonik taşıma çözümleri ve kordon-u miyân. *Turkish Studies*, 21(Ö1), 419-487. [Special Issue Dedicated to Prof. Dr. Mahmut Özer]. Ankara Bilim University Publications. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.....>

Received/Geliş: 06 February/Şubat 2026

Accepted/Kabul: 15 September/Eylül 2026

Published/Yayın: 20 September/Eylül 2026

Checked by plagiarism software



çözümü olduğunu ortaya koymaktadır. Abanın üretim sürecinde kol evi için açılan yarıktaki çözgü ipliklerinin kesilmeyip bükülerek bir "Kordon-u Miyân"a (kese taşıma kordonu) dönüştürülmesi, geleneksel zanaatın "sıfır atık" (zero-waste) felsefesini temsil eden en çarpıcı yapısal detaydır. Nitel araştırma yöntemiyle yürütülen çalışmada, müze envanterleri ve saha araştırmalarından elde edilen veriler ışığında, kol altı yırtmacının ergonomik ve termal konfor sağlamasının yanı sıra güvenli bir taşıma hacmi yarattığı tespit edilmiştir. Çalışmanın sonucunda, abanın dokuma iskeletinden türeyen bu bütünleşik mekanizmanın, modern giyilebilir teknolojilerdeki veri ve enerji kablolarının kumaş içine gizlenmesi (kablo entegrasyonu) sorununa tarihsel ve tektonik bir öncül oluşturduğu belirlenmiştir. Bulgular, Maraş Abası'nın zanaat teknolojisi ile gündelik yaşam lojistiğini tektonik bir bütünlük içinde birleştirdiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Maraş Abası, Geleneksel Giyim Mimarisi, Bütünleşik Taşıma Sistemi, Kordon-u Miyân, Tektonik Tasarım

Structured Abstract:

Purpose: The history of clothing is often narrated through a rigid, Eurocentric, and linear perspective that traces the evolution of the pocket along a chronological line running from garment-independent “tied pouches” to industrialized “integrated pockets.” This binary classification tends to marginalize non-Western solutions, frequently characterizing them as primitive or merely decorative. This study focuses on the “Maraş Aba,” a traditional outer garment from the Kahramanmaraş region, in order to reveal an original “Integrated Carrying System.” Unlike Western models, in which pockets consist of subsequently attached patches or slits cut into the fabric, the Maraş Aba embodies a carrying solution derived directly from the garment's own woven skeleton—that is, from its warp threads. This research analyzes the mechanism known as “Kordon-u Miyân” (the waist cordon used for carrying a pouch) as a “tectonic” element in the sense defined by Gottfried Semper, aiming to identify this local solution as a “third typology” within the history of carrying systems.

Method: The research is based on a qualitative design structured around a “technical-typological analysis.” Rather than a large-scale quantitative survey, a “purposive sampling” method was employed to examine nine characteristic examples of the Maraş Aba dating from the late nineteenth to the early twentieth century. These examples were selected according to specific inclusion criteria, such as the structural integrity of the underarm slit and the technological legibility of the cordon attachment. Of the abas examined, five were obtained from museum collections (including the Metropolitan Museum of Art and the RISD Museum), while four were sourced from private local collections (O. Saydam and A. Özbek). The data-collection process involved a “material culture analysis” of the physical garments in order to document the thread paths and weave structures. The resulting structural data were then analyzed through a “reverse engineering” approach making use of macro-visual analysis.

Findings: The structural analysis reveals that the Maraş Aba is constructed as a monolithic, felted (stereotomic) shell. The “fulling” (felting) process transforms the loose weave into the rigid structure required for protection; however, this rigidity restricts movement, giving rise to an ergonomic crisis. Traditional craftsmen resolved this problem by creating a “structural void”—the underarm slit—which functions both as an allowance for movement and as a ventilation shaft for thermal regulation. The study's most significant finding concerns the “Kordon-u Miyân.” A technical examination of the garments confirms that this cordon is not an external accessory subsequently sewn onto the finished garment. On the contrary, when the armhole was cut, the exposed warp threads were not discarded as waste; in keeping with a zero-waste philosophy, these particular threads were twisted (using S- or Z-twist techniques) and transformed into a high-strength cordon organically rooted in the main body of the garment.

Conclusion and Recommendations: The study defines this system as a “Structural Carrying Morphology” that operates on a “pendulum principle.” A pouch containing valuable items (gold, a seal, tobacco) is attached to this cordon and, passed through the underarm slit, is suspended into the interior void between the garment and the body. The weight of the carried objects is transferred directly, via the cordon, to the warp skeleton of the shoulder; this prevents the “sagging effect” and silhouette distortion common to modern patch pockets, while offering a “concealed” security strategy that is close to the waist, invisible from the outside, yet easily accessible to the wearer. In conclusion, the Maraş Aba presents a visionary system that challenges the conventional history of the pocket by transforming the fabric's own structure. The “Kordon-u Miyân” represents an advanced example of sustainable design, in which an act of destruction (cutting the slit) is transformed into an act of construction (creating the carrier). This study proposes that traditional Anatolian garments be read not merely as ethnographic objects but as “epistemic surfaces” embodying advanced design intelligence, and it provides a conceptual genealogy for the cable channels found in today's wearable technologies.

Keywords: Maraş Aba, Traditional Garment Architecture, Integrated Carrying System, Kordon-u Miyân, Tectonic Design.

ملخص منظم:

الغرض: غالبًا ما يروي تاريخ الملابس تطور الجيب من منظور أوروبي بحت وخطي، متبعا مسارا زمنيا بدءًا من المربوطة المستقلة عن الثوب إلى “الجيوب المدمجة” في العصر الصناعي. ويميل هذا التصنيف الثنائي إلى تهميش الحلول غير وهي، (Maraş Abası) “الغربية، إذ كثيرًا ما يصفها بالبدائية أو بأنها زخرفية محضة. تركز هذه الدراسة على “عباءة مرعش

ثوب خارجي تقليدي من منطقة كهرمان مرعش، بهدف الكشف عن "نظام حمل متكامل" أصيل. وخلافًا للنماذج الغربية التي تتكون فيها الجيوب من رقع مضافة لاحقًا أو شقوق تُقطع في القماش، تتضمن عباءة مرعش حلًا للحمل مستمدًا مباشرة من الهيكل المنسوج الحبل (Kordon-u Miyân) "للثوب نفسه، أي من خيوط السداء. ويحلل هذا البحث الآلية المعروفة باسم "كوردون-أو-ميان" الخصري المستخدم لحمل كيس)، بوصفها عنصرًا "تكتونيًا" بالمعنى الذي حدده غوتفريد زمبر، بهدف تصنيف هذا الحل المحلي بوصفه "نمطًا ثالثًا" ضمن تاريخ أنظمة الحمل.

المنهج: يقوم البحث على تصميم نوعي يتمحور حول "تحليل تقني-نمطي". وبدلًا من إجراء مسح كمي واسع النطاق استخدمت طريقة "العينة القصديرية" لدراسة تسعة نماذج مميزة من عباءة مرعش يعود تاريخها إلى أواخر القرن التاسع عشر وأوائل القرن العشرين. واختيرت هذه النماذج وفق معايير إدراج محددة، مثل السلامة البنيوية لشق الإبط والوضوح التقني لطريقة تثبيت (RISD) منها متحف متروبوليتان للفنون ومتحف الحبل. ومن بين العباءات المدروسة، جاءت خمسة منها من مقتنيات متحفية "بينما جاءت أربعة من مجموعات محلية خاصة (أو. سايدام وأ. أوزبك). وتضمنت عملية جمع البيانات "تحليلًا للثقافة المادية للملابس الفعلية، بغرض توثيق مسارات الخيوط وبنى النسيج. ثم حُلَّت البيانات البنيوية التي تم الحصول عليها باستخدام مقارنة الهندسة العكسية" المستندة إلى التحليل البصري الكلي (الماكرو).

النتائج: يكشف التحليل البنيوي أن عباءة مرعش مبنية على هيئة غلاف متماسك (مونوليتي) ومُلبَّد (تجسيمي البنية) وتحوَّل عملية "الدَّعْك" (التليبد) النسيج الرخو إلى بنية صلبة ضرورية للحماية؛ غير أن هذه الصلابة تحدّ من الحركة، مما يؤدي إلى أزمة في المطابقة الحيوية (الإرغونوميا). وقد حلَّ الحرفيون التقليديون هذه المشكلة بابتكار "فراغ بنبوي" - هو شق الإبط يؤدي وظيفتين في آن واحد: هامش للحركة، وقناة تهوية للتنظيم الحراري. وتتمثل أهم نتيجة توصلت إليها الدراسة في "كوردون-أو-ميان". فقد أكد الفحص التقني للملابس أن هذا الحبل ليس إضافة خارجية خُيطت لاحقًا على الثوب المكتمل. بل على العكس! فعندما كان يُقطع فتحة الكم، لم تكن خيوط السداء المكشوفة تُقطع وتُرمى كنفائات؛ بل تماشيًا مع فلسفة "انعدام الهدر"، كانت هذه لتتحول إلى حبل عالي المتانة، متجذر عضوياً في الجسم الرئيسي للثوب (Z أو S بتقنيتي الفتل) الخيوط بالذات تُقتل.

الخاتمة والتوصيات: تُعرِّف الدراسة هذا النظام بأنه "بنية شكلية للحمل" تعمل وفق "مبدأ البندول". إذ يُربط كيس يحتوي على أشياء ثمينة (ذهب، ختم، تبغ) بهذا الحبل، ثم يُمرَّر عبر شق الإبط ليتدلّى في الفراغ الداخلي بين الثوب والجسد. وتُثقل حمولة الأشياء المحمولة مباشرة، عبر الحبل، إلى هيكل خيوط السداء في الكتف؛ وبذلك يُمنع "تأثير الترهل" وتشوه الخط الخارجي للجسم (السيلويت) الشائعين في الجيوب اللاصقة الحديثة، مع توفير استراتيجيات "أمان" "خفية"، قريبة من منطقة الخصر، غير مرئية من الخارج لكن يسهل على مرتديها الوصول إليها. وخلاصة القول، تقدّم عباءة مرعش نظامًا استشرافيًا يتحدى التاريخ التقليدي للجيب من خلال إعادة تشكيل بنية القماش نفسها. ويمثل "كوردون-أو-ميان" نموذجًا متقدمًا للتصميم المستدام، حيث يتحول فعل الهدم (قطع الشق) إلى فعل بناء (إنشاء وسيلة الحمل). وتقترح هذه الدراسة قراءة الألبسة الأناضولية التقليدية لا بوصفها مجرد قطعًا إثنوغرافية، بل بوصفها "أسطخًا معرفية" تحمل ذكاء تصميميًا متقدمًا، كما تقدم نسبًا مفاهيميًا لقنوات الأسلاك في تقنيات الملابس القابلة للارتداء اليوم.

الكلمات المفتاحية: عباءة مرعش، عمارة الملابس التقليدية، نظام الحمل المتكامل، كوردون-أو-ميان، التصميم التكتوني

Résumé Structuré:

Objectif : L'histoire du vêtement est souvent racontée selon une perspective rigide, eurocentrée et linéaire, qui retrace l'évolution de la poche depuis les « bourses nouées », indépendantes du vêtement, jusqu'aux « poches intégrées » industrialisées. Cette classification binaire tend à marginaliser les solutions non occidentales, souvent qualifiées de primitives ou purement décoratives. Cette étude se concentre sur l'« Aba de Maraş », un vêtement d'extérieur traditionnel de la région de Kahramanmaraş, afin de mettre en lumière un « système de portage intégré » original. Contrairement aux modèles occidentaux, où les poches consistent en pièces rapportées ou en fentes découpées dans le tissu, l'Aba de Maraş comporte une solution de portage directement issue de la structure tissée du vêtement lui-même, c'est-à-dire de ses fils de chaîne. Cette recherche analyse le mécanisme dit « Kordon-u Miyân » (cordon de taille servant à porter une bourse) en tant qu'élément « tectonique » au sens défini par Gottfried Semper, dans le but d'identifier cette solution locale comme une « troisième typologie » dans l'histoire des systèmes de portage.

Méthode : La recherche repose sur une méthodologie qualitative structurée autour d'une « analyse technico-typologique ». Plutôt qu'une enquête quantitative à grande échelle, une méthode d'« échantillonnage raisonné » a été utilisée pour examiner neuf exemplaires caractéristiques de l'Aba de Maraş, datés de la fin du XIXe siècle au début du XXe siècle. Ces exemplaires ont été sélectionnés selon des critères d'inclusion précis, tels que l'intégrité structurelle de la fente sous le bras et la lisibilité technologique de l'attache du cordon. Sur les abas examinées, cinq proviennent de collections muséales (dont le Metropolitan Museum of Art et le RISD

Museum), et quatre de collections privées locales (O. Saydam et A. Özbek). Le processus de collecte des données comprend une « analyse de la culture matérielle » des vêtements physiques, afin de documenter les trajets des fils et les structures de tissage. Les données structurelles obtenues ont ensuite été analysées selon une approche d'« ingénierie inverse » s'appuyant sur l'analyse macro-visuelle.

Résultats : L'analyse structurelle révèle que l'Aba de Maraş est construite comme une coque monolithique et feutrée (stéréotomique). Le processus de « foulage » (feutrage) transforme le tissage lâche en une structure rigide nécessaire à la protection ; toutefois, cette rigidité restreint le mouvement, engendrant une crise ergonomique. Les artisans traditionnels ont résolu ce problème en créant un « vide structurel » — la fente sous le bras — qui fait à la fois office de marge de mouvement et de conduit d'aération pour la régulation thermique. La découverte la plus importante de l'étude concerne le « Kordon-u Miyân ». L'examen technique des vêtements confirme que ce cordon n'est pas un accessoire externe cousu ultérieurement sur le vêtement fini. Au contraire, lorsque l'emmanchure était découpée, les fils de chaîne exposés n'étaient pas jetés comme déchets ; dans un esprit de zéro déchet, ces fils particuliers étaient torsadés (selon les techniques de torsion S ou Z) pour être transformés en un cordon à haute résistance, organiquement enraciné dans le corps principal du vêtement.

Conclusion et recommandations : L'étude définit ce système comme une « morphologie de portage structurelle » fonctionnant selon un « principe du pendule ». Une bourse contenant des objets de valeur (or, sceau, tabac) est attachée à ce cordon puis, passée à travers la fente sous le bras, suspendue dans le vide intérieur entre le vêtement et le corps. Le poids des objets portés est transféré directement, par l'intermédiaire du cordon, à la structure de chaîne de l'épaule ; cela évite l'« effet d'affaissement » et la déformation de la silhouette courants avec les poches plaquées modernes, tout en offrant une stratégie de sécurité « dissimulée », proche de la taille, invisible de l'extérieur mais facilement accessible pour le porteur. En définitive, l'Aba de Maraş présente un système visionnaire qui remet en question l'histoire conventionnelle de la poche en transformant la structure même du tissu. Le « Kordon-u Miyân » représente un exemple abouti de conception durable, où un geste de destruction (la découpe de la fente) se transforme en un geste de construction (la création du dispositif de portage). Cette étude propose de lire les vêtements anatoliens traditionnels non pas simplement comme des objets ethnographiques, mais comme des « surfaces épistémiques » porteuses d'une intelligence conceptuelle avancée, et fournit une généalogie conceptuelle pour les gaines de câbles des technologies portables actuelles.

Mots-clés: Aba de Maraş, Architecture vestimentaire traditionnelle, Système de portage intégré, Kordon-u Miyân, Conception tectonique.

Resumen Estructurado:

Objetivo: La historia de la indumentaria suele narrarse desde una perspectiva rígida, eurocéntrica y lineal, que traza la evolución del bolsillo desde las "bolsas atadas", independientes de la prenda, hasta los "bolsillos integrados" industrializados. Esta clasificación binaria tiende a marginar las soluciones no occidentales, calificándolas a menudo de primitivas o meramente decorativas. Este estudio se centra en la "Aba de Maraş", una prenda de abrigo tradicional de la región de Kahramanmaraş, con el fin de revelar un original "Sistema de Transporte Integrado". A diferencia de los modelos occidentales, en los que los bolsillos consisten en parches añadidos posteriormente o en aberturas cortadas en la tela, la Aba de Maraş incorpora una solución de transporte derivada directamente del propio esqueleto tejido de la prenda, es decir, de sus hilos de urdimbre. Esta investigación analiza el mecanismo denominado "Kordon-u Miyân" (cordón de cintura para transportar una bolsa) como un elemento "tectónico" en el sentido definido por Gottfried Semper, con el objetivo de identificar esta solución local como una "tercera tipología" dentro de la historia de los sistemas de transporte.

Método: La investigación se basa en un diseño cualitativo estructurado en torno a un "análisis técnico-tipológico". En lugar de un estudio cuantitativo a gran escala, se empleó un método de "muestreo intencional" para examinar nueve ejemplares característicos de la Aba de Maraş, fechados entre finales del siglo XIX y principios del XX. Estos ejemplares se seleccionaron conforme a criterios de inclusión específicos, como la integridad estructural de la abertura de la axila y la legibilidad tecnológica de la unión del cordón. De las abas examinadas, cinco proceden de colecciones museísticas (incluidos el Metropolitan Museum of Art y el RISD Museum) y cuatro de colecciones privadas locales (O. Saydam y A. Özbek). El proceso de recogida de datos incluyó un "análisis de cultura material" de las prendas físicas, con el fin de documentar los recorridos de los

hilos y las estructuras de tejido. Los datos estructurales obtenidos se analizaron posteriormente mediante un enfoque de "ingeniería inversa" que recurre al análisis macro-visual.

Resultados: El análisis estructural revela que la Aba de Maraş se construye como una envoltura monolítica y afieltrada (estereotómica). El proceso de "abatanado" (afieltrado) transforma el tejido suelto en una estructura rígida necesaria para la protección; sin embargo, esta rigidez restringe el movimiento, dando lugar a una crisis ergonómica. Los artesanos tradicionales resolvieron este problema creando un "vacío estructural" —la abertura de la axila— que funciona a la vez como margen de movimiento y como conducto de ventilación para la regulación térmica. El hallazgo más importante del estudio es el "Kordon-u Miyân". El examen técnico de las prendas confirma que este cordón no es un accesorio externo cosido posteriormente a la prenda terminada. Por el contrario, al cortar la sisa, los hilos de urdimbre expuestos no se desechaban como residuo; conforme a una filosofía de residuo cero, estos hilos particulares se retorcián (mediante técnicas de torsión S o Z) hasta transformarse en un cordón de alta resistencia, enraizado orgánicamente en el cuerpo principal de la prenda.

Conclusión y recomendaciones: El estudio define este sistema como una "Morfología de Transporte Estructural" que opera según un "principio de péndulo". Una bolsa que contiene objetos de valor (oro, un sello, tabaco) se ata a este cordón y, pasada a través de la abertura de la axila, queda suspendida en el vacío interior entre la prenda y el cuerpo. El peso de los objetos transportados se transfiere directamente, a través del cordón, al esqueleto de urdimbre del hombro; de este modo se evita el "efecto de caída" y la deformación de la silueta habituales en los bolsillos de parche modernos, al tiempo que se ofrece una estrategia de seguridad "oculta", cercana a la cintura, invisible desde el exterior pero fácilmente accesible para quien la porta. En definitiva, la Aba de Maraş presenta un sistema visionario que desafía la historia convencional del bolsillo al transformar la propia estructura del tejido. El "Kordon-u Miyân" representa un ejemplo avanzado de diseño sostenible, en el que un acto de destrucción (el corte de la abertura) se transforma en un acto de construcción (la creación del portador). Este estudio propone leer las prendas tradicionales de Anatolia no solo como objetos etnográficos, sino como "superficies epistémicas" portadoras de una inteligencia de diseño avanzada, y ofrece una genealogía conceptual para los canales de cables de las tecnologías vestibles actuales.

Palabras clave: Aba de Maraş, Arquitectura Indumentaria Tradicional, Sistema de Transporte Integrado, Kordon-u Miyân, Diseño Tectónico.

结构化摘要：

目的：

服装史的叙述常常采取一种僵化的、以欧洲为中心的线性视角，将口袋的演变描绘成一条从独立于衣物之外的“系带布袋”到工业化“内置口袋”的历时线索。这种二元分类往往将非西方的解决方案边缘化，常将其视为原始的或仅具装饰性的。本研究聚焦于卡赫拉曼马拉什（Kahramanmaraş）地区的传统外衣——“马拉什阿巴”（Maraş Abası），旨在揭示一种独特的“一体化携带系统”。与西方模式中口袋由后加的贴布或在织物上切割的开口构成不同，马拉什阿巴的携带方案直接源自服装本身的编织骨架，即其经线。本研究将被称为“Kordon-u Miyân”（用于携带钱袋的腰间绳）的机制，依照戈特弗里德·森佩尔（Gottfried Semper）所定义的意义，分析为一种“构造性”（tectonic）要素，旨在将这一地方性方案确立为携带系统史上的“第三种类型”。

方法：

本研究采用以“技术—类型学分析”为核心的质性研究设计。研究并未采用大规模的量化调查，而是运用“目的性抽样”方法，考察了九件断代于19世纪末至20世纪初、具有代表性的马拉什阿巴实物。这些样本依据特定的纳入标准加以挑选，例如腋下开衩的结构完整性，以及绳结连接方式在技术上的可辨识度。所考察的阿巴中，五件来自博物馆藏品（包括大都会艺术博物馆与罗德岛设计学院博物馆〔RISD Museum〕），四件来自当地私人收藏（O. Saydam 与 A. Özbek）。数据收集过程包括对实物服装进行“物质文化分析”，以记录纱线走向与织造结构。所获得的结构性数据，随后通过借助宏观视觉分析的“逆向工程”方法加以解析。

发现：

结构分析表明，马拉什阿巴是作为一个整体的、经过毡化处理（立体构造式）的外壳而构筑的。“缩绒”（毡化）工序将松散的织物转化为防护所需的刚性结构；然而，这种刚性也限制了身体活动，从而引发了一种人体工学上的困境。传统工匠通过设置一个“结构性空隙”——即腋下开衩——解决了这一问题，该开衩兼具活动余量与热调节通风道的双重功能。本研究最重要的发现是“Kordon-u Miyân”（腰间绳）。对实物服装的技术性剖析证实，这条绳索并非后期缝缀于成衣之上的外加饰物。恰恰相反，当袖窿被裁开时，裸露出的经线并未作为废料被剪除丢弃；基于一种“零废弃”理念，这些特定的纱线经过（S捻或Z捻技法）加捻处理，转化为一条与服装主体有机相连、强度极高的绳索。

结论与建议：

本研究将这一系统定义为一种依照“钟摆原理”运作的“结构性携带形态”。装有贵重物品（黄金、印章、烟草）的钱袋系挂于这条绳索之上，并穿过腋下开衩，悬垂于衣物与身体之间的内部空隙之中。所携带物品的重量通过绳索直接传导至肩部的经线骨架结构；这种方式避免了现代贴袋常见的“下坠效应”与廓形变形问题，同时提供了一种贴近腰部、外部不可见却便于使用者取用的“隐蔽式”安全策略。总而言之，马拉什阿巴通过改造织物自身的结构，呈现出一种对传统口袋史提出挑战的富有远见的系统。“Kordon-u Miyân”代表了可持续设计的一个高度成熟的范例——一种破坏性的行为（开衩的裁剪）被转化为一种建构性的行为（携带装置的形成）。本研究建议，应将安纳托利亚传统服装不仅视为民族志意义上的实物，更应将其解读为承载着高阶设计智慧的“认知性表层”，并为当今可穿戴技术中的走线通道提供了一种概念上的谱系源头。

关键词：马拉什阿巴、传统服装构造、一体化携带系统、Kordon-u Miyân（腰间绳）、构造性设计。

Структурированное Резюме:

Цель: История костюма зачастую излагается с жёсткой, евроцентричной и линейной точки зрения, прослеживающей эволюцию кармана по хронологической линии — от независимых от одежды «завязных сумочек» до индустриализированных «встроенных карманов». Такая бинарная классификация нередко маргинализирует незападные решения, характеризуя их как примитивные или сугубо декоративные. Настоящее исследование сосредоточено на «Марашской абе» (Maraş Abası) — традиционной верхней одежде региона Кахраманмараш — с целью выявить самобытную «интегрированную систему переноски». В отличие от западных моделей, где карманы представляют собой позднее пришитые накладки или прорезы в ткани, Марашская аба содержит решение для переноски, полученное непосредственно из собственной тканой основы одежды, то есть из нитей основы. В работе механизм, известный как «Кордон-у Миян» (Kordon-u Miyân, поясной шнур для переноски кошель), анализируется как «тектонический» элемент в том смысле, в каком его определял Готфрид Земпер; цель состоит в том, чтобы обозначить это локальное решение как «третью типологию» в истории систем переноски.

Метод: Исследование опирается на качественный дизайн, выстроенный вокруг «технотипологического анализа». Вместо масштабного количественного обследования был использован метод «целевой выборки» для изучения девяти характерных образцов Марашской абы, датируемых концом XIX — началом XX века. Эти образцы отбирались по определённым критериям включения, таким как структурная целостность подмышечного разреза и технологическая «читаемость» крепления шнура. Из исследованных аб пять были получены из музейных собраний (в том числе Метрополитен-музея и Музея RISD), а четыре — из частных местных коллекций (О. Сайдам и А. Озбек). Процесс сбора данных включал «анализ материальной культуры» физических предметов одежды с целью документирования направления нитей и структур переплетения. Полученные структурные данные затем анализировались с помощью подхода «обратного проектирования» с использованием макровизуального анализа.

Результаты: Структурный анализ показывает, что Марашская аба сконструирована как монолитная, свойлоченная (стереотомическая) оболочка. Процесс «валяния» (свойлачивания) превращает рыхлое переплетение в жёсткую структуру, необходимую для защиты; однако эта жёсткость ограничивает движение, порождая эргономический кризис. Традиционные мастера решили эту проблему, создав «структурную пустоту» — подмышечный разрез, — которая одновременно выполняет функцию запаса на движение и вентиляционного канала для терморегуляции. Наиболее значимым результатом исследования является «Кордон-у Миян». Техническое исследование одежды подтверждает, что этот шнур не является внешним аксессуаром, пришитым к уже готовому изделию впоследствии. Напротив, при прорезании проймы обнажившиеся нити основы не отбрасывались как отходы; в соответствии с философией нулевых отходов эти нити скручивались (по технике S- или Z-кручения) и превращались в высокопрочный шнур, органически укоренённый в основном полотне одежды.

Заключение и рекомендации: Исследование определяет данную систему как «структурную морфологию переноски», действующую по «принципу маятника». Кошель с ценными предметами (золото, печать, табак) прикрепляется к этому шнуру и, будучи пропущен через подмышечный разрез, свисает во внутреннюю пустоту между одеждой и телом. Вес переносимых предметов через шнур передаётся непосредственно на основу плечевой части каркаса ткани; тем самым предотвращается характерный для современных накладных карманов «эффект провисания» и деформация силуэта, а также обеспечивается «скрытая» стратегия безопасности — близкая к пояснице, невидимая снаружи, но легко доступная для владельца. В итоге Марашская аба представляет собой провидческую систему, бросающую вызов традиционной истории кармана за счёт преобразования самой структуры ткани. «Кордон-у Миян» представляет собой развитый пример устойчивого дизайна, в котором акт разрушения (прорезание разреза) превращается в акт созидания (создание элемента переноски). Настоящее исследование предлагает рассматривать традиционную анатолийскую одежду не просто как этнографические предметы, а как «эпистемические поверхности», несущие в себе развитый конструктивный интеллект, и предоставляет концептуальную генеалогию для кабельных каналов в современных носимых технологиях.

Ключевые слова: Марашская аба, традиционная архитектура одежды, интегрированная система переноски, Кордон-у Миян, тектонический дизайн.

संरचित सारांशः

उद्देश्यः वस्त्रों का इतिहास प्रायः एक कठोर, यूरोप-केंद्रित और रैखिक दृष्टिकोण से प्रस्तुत किया जाता है, जो जेब के विकास को वस्त्र से स्वतंत्र "बंधी हुई थैलियों" से लेकर औद्योगिकृत "एकीकृत जेबों" तक की कालानुक्रमिक रेखा पर दर्शाता है। यह द्विआधारी वर्गीकरण प्रायः गैर-पश्चिमी समाधानों को हाशिये पर डाल देता है, और उन्हें अक्सर आदिम अथवा मात्र सजावटी बताता है। यह अध्ययन कहरामानमराश क्षेत्र के पारंपरिक बाह्य वस्त्र "मराश अबा" (Maraş Abası) पर केंद्रित है, जिसका उद्देश्य एक विशिष्ट "एकीकृत वहन प्रणाली" को उजागर करना है। पश्चिमी मॉडलों के विपरीत, जिनमें जेबें बाद में जोड़े गए पैबंदों या कपड़े में काटे गए चीरों से बनती हैं, मराश अबा में एक ऐसा वहन समाधान निहित है जो सीधे वस्त्र की अपनी बुनी हुई संरचना—अर्थात् उसके ताने के धागों—से व्युत्पन्न होता है। यह शोध "कॉर्डन-उ-मियान" (Kordon-u Miyân, थैली दोने वाली कमर की डोरी) नामक तंत्र का विश्लेषण गॉटफ्रीड सेम्पर द्वारा परिभाषित अर्थ में एक "टेक्टॉनिक" तत्व के रूप में करता है, तथा इस स्थानीय समाधान को वहन प्रणालियों के इतिहास में एक "तीसरी टाइपोलॉजी" के रूप में प्रतिष्ठित करने का प्रयास करता है।

विधि: यह शोध "तकनीकी-टाइपोलॉजिकल विश्लेषण" पर केंद्रित एक गुणात्मक अनुसंधान अभिकल्प पर आधारित है। बड़े पैमाने के मात्रात्मक सर्वेक्षण के स्थान पर, 19वीं सदी के अंत से 20वीं सदी के आरंभ तक के नौ विशिष्ट मराश अबा नमूनों की जांच हेतु "उद्देश्यपूर्ण नमूनाकरण" पद्धति का उपयोग किया गया। इन नमूनों का चयन विशिष्ट समावेशन मानदंडों—जैसे कि बगल के चीरे की संरचनात्मक अखंडता और डोरी के जुड़ाव की तकनीकी पठनीयता—के आधार पर किया गया। जांचे गए अबाओं में से पांच संग्रहालय संग्रहों (मेट्रोपॉलिटन म्यूज़ियम ऑफ़ आर्ट और RISD म्यूज़ियम सहित) से तथा चार स्थानीय निजी संग्रहों (ओ. सायदम और ए. ओज़बेक) से प्राप्त किए गए। आंकड़ा-संकलन प्रक्रिया में धागों की दिशाओं तथा बुनाई संरचनाओं का दस्तावेज़ीकरण करने हेतु भौतिक वस्त्रों का "भौतिक संस्कृति

विश्लेषण" सम्मिलित था। इस प्रकार प्राप्त संरचनात्मक आंकड़ों का विश्लेषण तत्पश्चात मैक्रो-दृश्य विश्लेषण का उपयोग करने वाले "रिवर्स इंजीनियरिंग" उपागम से किया गया।

परिणाम: संरचनात्मक विश्लेषण से स्पष्ट होता है कि मराश अब एक अखंड, फेल्टयुक्त (स्टीरियोटॉमिक) कवच के रूप में निर्मित है। "फुलिंग" (फेल्टिंग) प्रक्रिया ढीली बुनाई को उस दृढ़ संरचना में परिवर्तित करती है जो सुरक्षा हेतु आवश्यक है; परंतु यह दृढ़ता गति को सीमित कर देती है, जिससे एक अर्गोनॉमिक संकट उत्पन्न होता है। पारंपरिक शिल्पकारों ने एक "संरचनात्मक रिक्ति" — बगल का चीरा — निर्मित करके इस समस्या का समाधान किया, जो गति के लिए अवकाश और तापीय नियमन हेतु वेंटिलेशन मार्ग, दोनों का कार्य करता है। अध्ययन का सर्वाधिक महत्वपूर्ण निष्कर्ष "कॉर्डन-उ-मियान" से संबंधित है। वस्त्रों की तकनीकी जांच पुष्टि करती है कि यह डोरी तैयार वस्त्र पर बाद में सिली गई कोई बाहरी वस्तु नहीं है। इसके विपरीत, जब बांह के छेद हेतु कटाई की जाती थी, तब उजागर हुए ताने के धागों को अपशिष्ट के रूप में काटकर फेंका नहीं जाता था; शून्य-अपशिष्ट दर्शन के अनुरूप, इन विशेष धागों को (S या Z ऐंठन तकनीकों द्वारा) बटा जाता था और वस्त्र के मुख्य भाग में जैविक रूप से जड़ित एक उच्च-सामर्थ्य डोरी में परिवर्तित किया जाता था।

निष्कर्ष एवं सुझाव: यह अध्ययन इस प्रणाली को "पेंडुलम सिद्धांत" पर कार्य करने वाली एक "संरचनात्मक वहन आकारिकी" के रूप में परिभाषित करता है। मूल्यवान वस्तुओं (सोना, मुहर, तंबाकू) से युक्त एक थैली इस डोरी से बांधी जाती है और बगल के चीरे से होकर वस्त्र तथा शरीर के मध्य के आंतरिक रिक्त स्थान में लटका दी जाती है। ढोई जा रही वस्तुओं का भार डोरी के माध्यम से सीधे कंधे की ताना-संरचना पर स्थानांतरित होता है; इस प्रकार आधुनिक पैबंद-जेबों में सामान्य "लटकाव प्रभाव" तथा सिल्यूट-विकृति को रोका जाता है, साथ ही कमर के निकट, बाहर से अदृश्य किंतु उपयोगकर्ता के लिए सुगमता से सुलभ एक "गुप्त" सुरक्षा रणनीति भी प्रस्तुत की जाती है। निष्कर्षतः, मराश अब वस्त्र की अपनी संरचना का रूपांतरण कर पारंपरिक जेब-इतिहास को चुनौती देने वाली एक दूरदर्शी प्रणाली प्रस्तुत करता है। "कॉर्डन-उ-मियान" धारणीय अभिकल्प का एक उन्नत उदाहरण है, जिसमें विध्वंस के एक कृत्य (चीरे की कटाई) को निर्माण के एक कृत्य (वाहक की रचना) में रूपांतरित किया जाता है। यह अध्ययन प्रस्तावित करता है कि पारंपरिक अनातोलियाई वस्त्रों को मात्र नृजातीय वस्तुओं के रूप में नहीं, अपितु उन्नत अभिकल्पनात्मक बुद्धिमत्ता समाहित करने वाली "ज्ञानमीमांसीय सतहों" के रूप में पढ़ा जाए, और यह आज की पहनने-योग्य प्रौद्योगिकियों में प्रयुक्त केबल-वाहिकाओं के लिए एक संकल्पनात्मक वंशावली प्रस्तुत करता है।

मुख्य शब्द: मराश अब, पारंपरिक वस्त्र वास्तुकला, एकीकृत वहन प्रणाली, कॉर्डन-उ-मियान, टेक्टॉनिक अभिकल्प।

Yapılandırılmış Özet:

Amaç: Giyim tarihi sıklıkla cebin evrimini, giysiden bağımsız “bağlamalı torbalardan” endüstrileşmiş “bütünleşik ceplere” uzanan kronolojik bir hat üzerinden, katı bir Avrupa merkezli ve doğrusal perspektifle aktarmaktadır. Bu ikili sınıflandırma, Batı dışı çözümleri genellikle ilkel veya yalnızca dekoratif olarak nitelendirerek marjinalleştirmektedir. Bu çalışma, özgün bir “Bütünleşik Taşıma Sistemi”ni ortaya çıkarmak amacıyla Kahramanmaraş yöresine ait geleneksel bir dış giysi olan “Maraş Abası”na odaklanmaktadır. Ceplerin sonradan eklenen yamalar veya kumaşa açılan kesiklerden ibaret olduğu Batılı modellerin aksine Maraş Abası, doğrudan giysinin kendi dokuma iskeletinden (çözümlü ipliklerinden) türetilen bir taşıma çözümü barındırmaktadır. Bu araştırma; “Kordon-u Miyân” (kese taşıma kordonu) mekanizmasını Gottfried Semper’in tanımladığı anlamda “tekttonik” bir unsur olarak analiz ederek, bu yerel çözümü taşıma sistemleri tarihindeki “üçüncü bir tipoloji” olarak tanımlamayı amaçlamaktadır.

Yöntem: Araştırma, “teknik-tipolojik analiz” ekseninde şekillendirilmiş nitel araştırmaya dayalı bir tasarıma sahiptir. Geniş ölçekli nicel bir tarama yerine, 19. yüzyılın sonu ile 20. yüzyılın başına tarihlenen dokuz karakteristik Maraş Abasını incelemek üzere “amaçlı örnekleme” yöntemi kullanılmıştır. Bu örnekler; kol altı yırtmacının yapısal bütünlüğü ve kordon bağlantısının teknolojik olarak okunabilirliği gibi belirli dahil etme kriterlerine göre seçilmiştir. İncelenen abaların beşi müze envanterlerinden (The Metropolitan Museum of Art ve RISD Museum dahil), dördü ise yerel özel koleksiyonlardan (O. Saydam ve A. Özbek) temin edilmiştir. Veri toplama süreci, iplik yollarını ve dokuma yapılarını belgelemek amacıyla fiziksel giysilerin “maddi kültür analizi”ni içermektedir. Elde edilen yapısal veriler, makro-görsel analizden yararlanan bir “tersine mühendislik” yaklaşımıyla çözümlenmiştir.

Bulgular: Yapısal analiz, Maraş Abası'nın monolitik, keçeleşmiş (stereotomik) bir kabuk olarak inşa edildiğini ortaya koymaktadır. “Tepme” (keçeleşme) işlemi, gevşek dokuyu koruma için gerekli olan rijit bir yapıya dönüştürmekte; ancak bu sertlik, hareketi kısıtlayarak ergonomik bir krize yol açmaktadır. Geleneksel zanaatkarlar, hem hareket için bir esneme payı hem de termal düzenleme için bir havalandırma shaftı işlevi gören “yapısal bir boşluk” —kol altı yırtmacı— oluşturarak bu sorunu çözmüşlerdir. Çalışmanın en önemli bulgusu “Kordon-u Miyân”dır. Giysiler üzerinde yapılan teknik otopsi, bu kordonun bitmiş giysinin üzerine sonradan dikilen harici bir aksesuar olmadığını doğrulamaktadır. Aksine, kol evi için kesi yapıldığında, açığa çıkan çözgü iplikleri atık olarak kesilip fırlatılmamış; sıfır atık felsefesiyle bu özel iplikler bükülerek (S veya Z büküm teknikleriyle) giysinin ana gövdesine organik olarak köklenen yüksek mukavemetli bir kordona dönüştürülmüştür.

Sonuç ve Öneriler: Çalışma, bu sistemi bir “sarkaç prensibi”yle çalışan “Yapısal Taşıma Morfolojisi” olarak tanımlamaktadır. Değerli eşyaları (altın, mühür, tütün) içeren bir kese bu kordona bağlanmakta ve kol altı yırtmacından geçirilerek giysi ile beden arasındaki iç boşluğa sarkıtılmaktadır. Taşınan nesnelerin ağırlığı, kordon vasıtasıyla doğrudan omzun çözgü iskeletine aktarılmakta; böylece modern yama ceplerde yaygın olan “sarkma etkisi” ve silüet bozulması engellenirken, böğür bölgesine yakın, dışarıdan görünmeyen ancak kullanıcı tarafından kolayca erişilebilen “gizli” bir güvenlik stratejisi sunulmaktadır. Sonuç olarak Maraş Abası, kumaşın kendi yapısını dönüştürerek geleneksel cep tarihine meydan okuyan vizyoner bir sistem sunmaktadır. “Kordon-u Miyân”, yıkımın (yırtmacın kesilmesi) kurguya (taşıyıcının oluşturulması) dönüştürüldüğü sürdürülebilir tasarımın gelişmiş bir örneğini temsil etmektedir. Bu çalışma, geleneksel Anadolu giysilerinin yalnızca etnografik nesneler olarak değil, ileri tasarım zekası barındıran “epistemik yüzeyler” olarak okunmasını önermekte ve günümüz giyilebilir teknolojilerindeki kablo kanalları için kavramsal bir soy kütüğü sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Maraş Abası, Geleneksel Giyim Mimarisi, Bütünleşik Taşıma Sistemi, Kordon-u Miyân, Tektonik Tasarım.

www.turkishstudies.net/turkishstudies**Turkish Studies**

eISSN: 1308-2140



An Integrated Carrying System in Garment Architecture: Tectonic Transport Solutions and Kordon-u Miyân in Maraş Aba

Introduction

Traditional textile objects are categorized as local data of modern design ontology, decorative elements, or static ethnographic objects imprisoned in museum inventories. However, every garment is a complex material culture document, a technological interface, and an engineering solution embodying its user's physical needs, social mobility, craft technology, and environmental adaptation. The literature on the history of dress looks at the phenomenon of the "pocket," which meets the need to carry items, from a predominantly Eurocentric and linear historical perspective (Tez, 2008). Conceptualized by Barbara Burman and Ariane Fennetaux (2019), this perspective defines the evolution of the pocket as a process progressing from tie-on bags independent of the garment in the 17th and 18th centuries to "integrated" compartments embedded into the inner layers of the modern garment with the Industrial Revolution, while marginalizing original solutions in non-Western geographies as "primitive" or "temporary" carrying methods.

However, the Maraş Aba (Aslantürk, 2025), located within the unique clothing architecture of Anatolia, remains outside this classification, preserving its place in traditional Turkish arts (Barışta, 1998) and Ottoman attire (Ertuğ, 2000), and offers an autonomous carrying typology with its internal logic and production technology. While the pocket in modern garment design is a functional "patch" or "addition" subsequently attached to the fabric surface, the carrying solution in the Maraş Aba is an ontological part originating from the woven structure of the garment—namely, the warp threads forming its skeleton. The Maraş Aba possesses a modular structure, referred to in Kahramanmaraş's weaving tradition as "single aba" or "coupon," where each piece emerges from the loom as a single piece and is joined without leaving seam allowances. The striking design intelligence of this garment is hidden in the underarm slit and the "Kordon-u Miyân" (pouch-carrying cord) mechanism articulated to this slit. Whereas tie-on pockets are external additions subsequently included in the body, this system in the Maraş Aba—comprising the warp threads forming the garment's skeleton—is an integrated system planned from the weaving process onwards, transforming the garment's movement ergonomics (slit) into a carrying function. Here, the carrying solution does not intervene in the garment afterwards; the garment's form incorporates this carrying need into its own construction process as a "structural necessity."

This structural solution redefines and deepens that ancient bond between construction and weaving explained by Gottfried Semper (2004) through the concept of the 'tectonic' (Frampton, 1995). Semper traces the origins of architecture back to textile arts, particularly the "knot." In this

context, the cord in the Maraş Aba is a structural detail that returns to the fibrous origin of the garment and transforms into a functional connection element, in accordance with Gottfried Semper's definition of the "tectonic." The opening under the garment's arm is not merely a ventilation or movement space, but also an "architectural void" where property and personal belongings are securely suspended to the garment's body via this "tectonic knot" originating from the woven skeleton. This void acts as an "ergonomic center" in the practical relationship the wearer establishes with the outside world. This feature of the Maraş Aba transforms the garment from a passive cover into a technological interface where the body interacts with its environment.

The Genealogy of the Pocket in Garments and Pre-Pocket Carrying Strategies

In the history of dress, the "pocket" represents the closest spatial compartment of ownership to the human body. However, in clothing systems dating to the 17th century and earlier, the concept of the "inbuilt pocket"—which we take for granted today—had not yet become a universal standard. The necessity for individuals to carry intimate or practical items, such as money, keys, seals, or tobacco, was met through methods defined in Western literature as "accessorized solutions." The analysis of these methods provides an essential comparative ground for understanding the uniqueness of the integrated structure in the Maraş Aba.

Table 1: Pre-Pocket Carrying Strategies in Western Literature

Period	Typology	Description	Form of Relationship
Pre-17th Century	Tie-On Pockets	Independent pouches tied around the waist and concealed under skirts.	Detached: A mobile accessory entirely independent of the garment.
17th - 19th Century	In-Seam / Welt Pockets	Pouches concealed within linings in menswear, or hidden within skirt seams in womenswear.	Embedded: An attachment sewn into the garment, yet structurally requiring a separate fabric (lining).
20th Century - Modern	Patch Pockets	Square or rectangular pieces sewn externally onto the fabric surface.	Additive: An intervention and addition made to the main surface.

As evidenced by the table, the pocket in the Western model has always progressed through a logic of "addition" or "patch." The pocket is not an inherent part of the primary fabric; rather, it is a prosthesis subsequently mounted onto it.

Pouches and Bags: External Compartments Appended to the Body

In the early periods, the act of carrying for both men and women was constructed through "additive objects" independent of the garment. Personal belongings were preserved in small pouches suspended from belts or sashes tied around the waist. In Ottoman dress culture, such pouches were evaluated not merely as functional carrying tools, but as "complementary symbolic accessories" reflecting an individual's social status, occupation, and economic power (Faroqi, 2002, pp. 104-108). This state of affairs demonstrates that the relationship established between the object and the garment was "temporary and mobile." In the Maraş Aba, however, the carrying unit (the pouch) is not a mobile accessory independent of the garment, but rather a permanent and structural element anchored to the body via warp threads during the garment's production process.

The tradition of carrying daily necessities in pouches fastened to the belt sustained its presence for centuries across the Anatolian geography due to the ease of use and visual richness it imparted to the garment (Özkan Kuş, N., Çelik, D., & Kılınç, N., 2024). These pouches were specialized according to the type of object carried (money, tobacco, seals, watches) and represented the aesthetic pinnacle of the craft. Indeed, the money, tobacco, and watch pouches registered in the Kayseri Museum inventory—seen in detail in Photographs 1, 2, and 3—are material evidence of a period in Anatolian dress culture when the pocket was not yet confined within the garment, but rather ownership was aestheticized through craftsmanship and displayed on the outer surface of the body. In contrast to the European model defined by Burman and Fennetaux (2019) as an "attachment detached from the garment," these pouches function as "mobile storage units" that articulate with the sash or belt to form an organic unity of form with the clothing.



Photograph 1: Money Pouches, Photograph 2: Tobacco Pouches, Photograph 3: Watch Pouches from the Kayseri Museum Inventory (Özkan Kuş, 2024).

From a Western perspective, women in medieval Europe used large tie-on pockets attached to petticoats worn beneath their dresses to carry their valuables. Men, on the other hand, sought to keep their belongings close to the body by adding small compartments to the interior of their upper garments. With the Renaissance, these pockets began to be sewn into the linings of garments. However, as Burman and Fennetaux (2019) point out, this process represents a linear developmental trajectory in which the pocket evolved from an "independent pouch" into a "part of the garment."

The critical difference here is this: As can also be seen in historical formation and spatial classification practices (Vidler, 1977), while the pocket in the European example is an internal void that "intervenes" in the form of the garment, in the Ottoman/Anatolian tradition, the carrying solution exhibits a structure in harmony with the exterior form of the garment. The example of the Maraş Aba, however, radically transforms this relationship by moving the carrying solution away from being an "addition" or an "intermediate form," turning it into an independent and constitutive typology derived from the woven structure of the garment.

Compartmentalized Belts and Sashes: A Carrying Architecture Enveloping the Body

In the Ottoman clothing system, belts, sashes, and drawstrings (*uçkur*) were utilized not merely as static elements securing the garment to the body, but as dynamic "carrying interfaces" enabling property and equipment to be articulated to the body (Koçu, 1967, p. 88). The variety in materials and forms of belts was not solely an aesthetic choice; it was a functional design response shaped according to the weight and value of the object carried, as well as the user's social hierarchy. According to Koçu's (1967) detailed classification, this spectrum extending from "Murassa" (gem-studded) belts unique to the ruling class to "Mücevher" (jeweled) belts woven with gold and silver metallic threads reflects the class-based dimensions of object-carrying practices. The carrying solution in the Maraş Aba, however, rather than being a social class indicator (like a belt or sash), is a standardized, ergonomic engineering solution for every user, arising directly from the garment's functional nature (the underarm slit).

The historical roots of this carrying system rest upon a design continuity persisting since antiquity. As seen in Figure 1, the attachment of swords and equipment directly to the belt in Assyrian depictions demonstrates that the belt provided an "engineering solution" aimed at suspending heavy objects from the body in the most ergonomic manner, rather than simply serving the function of keeping the garment in shape.



Figure 1. Assyrian Garment and the Carrying Belt Mechanism (Berkol, 2019, pp. 28-41).

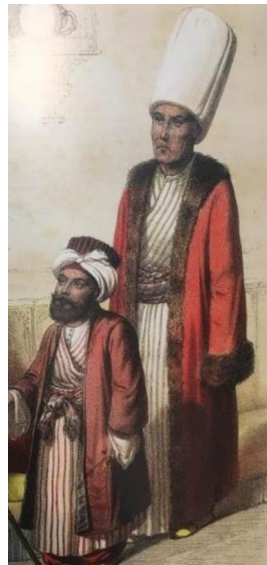
During the Romanesque Period, spanning the years 1050–1200 CE, men wore leather belts with embossed metal buckles over tunics called "*zimarra*," while women preferred belts wrapped twice around the waist on their wide-sleeved dresses known as "*bliaut*." In Scotland particularly, pouches functioning as "mobile storage units" (*sporrans*) attached to the waist of kilts organized items on the outer periphery of the body (Berkol, 2019, pp. 28-41). In contrast to these external solutions, the Maraş Aba pursues an internalized strategy that ensures security through "invisibility" and "contact with the body" by suspending the carrying unit (the pouch) from the underarm slit into the inner layer of the garment, rather than making it visible on the outside.

In the 15th and 16th-century Renaissance Period, as the garment form was shaped with narrower silhouettes and V-shaped overlapping bodices, jeweled belts rested on the waistline like a necklace, with pendant sections dangling downward. As observed in Figure 2, perfumed gloves, religious books, and keys were suspended from these belts. This circumstance documents a design approach in which the pocket did not yet exist as a "void" inside the garment; instead, every necessity was suspended from the outer surface of the body, "on display."



Figure 2. Renaissance Period Soldier Garment and Functional Accessories (Berkol, 2019).

In Anatolian folk dress, however, this carrying architecture manifests in the form of the "sash" (*kuşak*), which relies on the wrapping and folding capacity of the fabric. With their structures enveloping the body several times, sashes act both as a support mechanism and create deep "storage volumes" between their layers. The "Tarablus" sash, seen in Photograph 4, is the most characteristic example, tightly wrapping the waist and forming a highly secure "bed" for objects tucked in between (Berkol, 2019, pp. 28-41). Yet, while this "tucking" method provided by the sash carries the risk of the object falling out, the cord system in the Maraş Aba structurally eliminates the risk of loss by physically tethering the object to the body of the garment.



Photograph 4. Chief Black Eunuch of the Ottoman Court (*Darüssaade Ağası*) with a Tarablus Sash Around His Waist (Berkol, 2019, pp. 28-41).

The "drawstring" (*uçkur*), which represents the rural utilization of belts and sashes, reduces the act of carrying to the most intimate layer of clothing through its cord structure threaded through the waist channel of the lower garment (Photograph 5). On the other hand, gold/silver embroidered silk sashes wrapped over trousers or shalwar in the Ottoman Empire offer a layered hierarchy; as

observed in the Levni miniature in Photograph 6, they put the handkerchief and tobacco pouch on display on the outside, while concealing the money pouch beneath the sash for security purposes.



Photograph 5. Traditional Embroidered Drawstring (*Uçkur*) (Berkol, 2019, pp. 28-41).



Photograph 6. 16th-Century Male Characterization (Levni Album); The Relationship Between Sash and Pouch, History of Istanbul).

Sonuç olarak; Asur'dan Rönesans'a, Osmanlı sarayından Anadolu kırsalına kadar uzanan bu panorama, eşya taşımanın daima giysiye "eklenen" veya "altına gizlenen" bir dışsal aksiyon olduğunu kanıtlar. Maraş Abası'ndaki "Kordon-u Miyân" ise, tüm bu eklenti mantığından koparak, taşıma işlevini doğrudan giysinin dokuma yapısına entegre eden "alternatif ve bütünleşik bir taşıma modeli" olarak bu noktada tarihsel süreklilikten ayrılmaktadır.

Suspended Pouches and Bags: Extra-Corporeal Mobile Volumes and Strategic Equipment

Another pillar of traditional carrying solutions is formed by suspended systems hung diagonally across the shoulder or chest, rather than being directly tied to the body. These systems were preferred as the primary carrying method, particularly during long-distance travels or in craft branches where the hands needed to remain free. As seen in Photograph 7, farmers and artisans carried all the materials required for their daily work cycles by means of these shoulder bags (Ottoman Garments from the Archive, n.d.). The solution in the Maraş Aba, however, carries the load not through an external strap hung on the shoulder, but through an internal system drawing strength from the garment's own shoulder seam (warp threads), thereby eliminating the ergonomic pressure caused by external straps enveloping the body.



Photograph 7. Crossbody Suspended Bag in Which Daily Necessities Were Carried (Ottoman Garments from the Archive, n.d.).

Such suspended systems were specialized not only for coarse tasks but also for the purpose of keeping valuable items at a secure and accessible point. The 19th-century suspended money pouch from the Orhan Saydam Collection, shown in Photograph 8, proves that money was not merely an object tucked into a sash, but an independent "mobile volume" hung over the garment when necessary.



Photograph 8. 19th-Century Suspended Money Pouch (Orhan Saydam Collection).

The most complicated and strategic forms of carrying systems are encountered in military equipment. The Ottoman period high-ranking soldier belt, shown in Photograph 9, is a strategic engineering product structured to feature "hidden compartments" for the preservation of ammunition or classified documents.



Photograph 9. Ottoman Period High-Ranking Soldier Belt (Nuray Bilgili Photograph Collection).

The clothing arrangement of the Maraş irregular forces (*çete*) during the National Struggle period—the very symbol of civil resistance—presents the most pragmatic combination of all these carrying methods. When the Kahramanmaraş civil resistance fighter (*çete*) figure in Photograph 10 is examined, it is observed that bandoliers and suspended pouches virtually turn the body into a "mobile carrying equipment." The carrying solutions here are attachments integrated with the garment but still conceptualized as an external "layer." In contrast to this warrior gear, however, the "*Kordon-u Miyân*" detail in the civilian use of the Maraş *Aba* adapted the carrying function to civilian life by concealing it. Rather than creating an external layer, it utilized the void between the existing layers of the garment (the underarm).



Photograph 10. Kahramanmaraş Civil Resistance Fighter (*Çete*) Figure.

The Pocket in the Modernization Process: Attachment and Integration

From the 17th century onward, traditional carrying methods began to give way to "pockets" permanently added to the garment structure due to radical changes in textile technology and the rationalization of the tailoring craft. The simplification process in European menswear during this

period, termed the "Great Masculine Renunciation," was decisive in the development of the pocket. From the 1670s onward, men's coats (*justaucorps*), waistcoats, and breeches (*culottes*) achieved a standardized form equipped with bag pockets sewn into them. With this transformation, men began carrying their personal belongings (watches, tobacco, money) in these compartments that became an inseparable part of the clothing; thus, the pocket became an instrument of the "modern man's" independence in the public sphere (Burman & Fennetaux, 2019, p. 23).

However, this integration process did not operate simultaneously in womenswear. Throughout the 17th and 18th centuries, women carried their items not in pockets "sewn onto the garment," but in independent double pouches called "tie-on pockets" that were tied beneath the petticoats with a cord at the waist. Slits left in the side seams of the skirt provided access to these concealed pouches. Although this system formally approaches the logic of the "*Kordon-u Miyân*" in the Maraş Aba, it diverges from it structurally. While the tie-on pocket in the West held the status of a completely detached, washable, and replaceable piece of "undergarment," the pouch system in the Maraş Aba is inextricably tied to the woven skeleton (warp threads) and is an existential part of the garment itself.

By the 19th century, the Neoclassical fashion trend followed by Victorian-era aesthetics changed the fate of pockets in women's clothing. The Empire waist style and form-fitting, thin muslin dresses made the use of bulky interior pockets impossible. This aesthetic necessity deprived women of pockets, sentencing them to small handbags called "reticules." This situation demonstrates that the pocket is not merely a storage space, but also a "design politics." While menswear glorified functionality and multiple pockets (coat, waistcoat, trousers, watch pocket, etc.), womenswear sacrificed "function" for the sake of "form."

In the early 20th century, the Industrial Revolution and the practical needs brought about by World War I enabled pockets to re-enter women's clothing with greater force. The "hands-freeing" designs of creators like Coco Chanel and the masculine attitude of the 1920s began to establish the pocket as a standard for women as well. In contemporary fashion, the pocket is an industrial component that adds both style and functionality to a garment through countless variations such as the "patch pocket," "welt pocket," or "bellows pocket" (Brown & Taylor, 2017). Throughout this entire historical process, whereas the pocket has been a "variable" added to the garment after the fact—existing or disappearing according to the whims of fashion—the carrying solution in the Maraş Aba has preserved its existence as a fashion-independent "structural standard" based on a weaving technique (warp threads) that has remained unchanged for centuries.

The Symbolic Meaning of Pockets Added to Garments in Historical Processes and Autonomy

The technological evolution of pockets in clothing history is not merely a stitching detail; it is directly intertwined with gender roles, class distinctions, and the struggle for individual autonomy. In material culture studies, the pocket is read not as a simple storage space, but as a "Space of Autonomy" (*space of autonomy*). A person's ability to access their personal belongings, money, or keys directly and without the assistance of another determines their agency and power in the public sphere.

Throughout history, the abundance and accessibility of pockets in menswear reinforced man's role as one who manages the world, conducts commerce, and remains active in the public domain. In contrast, the removal or reduction of pockets in women's clothing rendered women dependent either on a man to carry their belongings or on a bag they were forced to hold in their hands. Carrying a bag means one hand is constantly "occupied"; whereas pockets leave the hands free and ready for action. In this context, it is no coincidence that "pocketed garments" were demanded during the 19th-century women's suffrage movements (*Suffragette*); the pocket was viewed as a tangible symbol of political and social equality.

From a class perspective, the pocket is a necessity for the working class. "Work aprons" and "cargo pockets" developed for artisans who needed to carry their tools and materials with them represent domains where functionality triumphs over aesthetics. The upper classes, on the other hand, could utilize the absence of pockets as a status indicator because they had servants to carry their belongings or because they did not perform physical labor.

The Maraş Aba carves out a unique, "inclusive" place for itself within this world of symbolic meaning. The *Kordon-u Miyân* system, concealed inside the underarm slit of the aba, does not disclose what its wearer is carrying when viewed from the outside; yet it provides the user—whether an artisan, a farmer, or a local notable—with absolute freedom of movement and security of property. Contrary to the distinctions of "woman's pocket / man's pocket" or "worker's pocket / nobleman's pocket" found in Western fashion, this structural solution in the Maraş Aba offers a "standardized" and "intimate" design strategy that focuses purely on a universal human need (protection and carrying), independent of gender and class. The pouch rests inside the garment at the closest point to the body, ensuring the individual's autonomy by shielding it from the gaze of the outside world.

Purpose and Significance of the Research

In contrast to the Western concept of the pocket that "hides/keeps inside," the Maraş Aba pursues a logic that "carries and displays" the object as an extension of the body. Existing studies generally approach the Maraş Aba through typical motifs, *sim sirma* embroideries, and superficial weaving techniques. The primary purpose of this research is to bridge this methodological gap in the literature by examining the Maraş Aba as a "spatial organization" and "garment architecture," thereby revealing the morphological structure of the underarm slit and the *Kordon-u Miyân* mechanism.

The significance of the study derives from positioning this structural feature within the framework of UNESCO's 2003 Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage—not merely as a material "object," but as a tacit craft knowledge transmitted from generation to generation and a local problem-solving strategy. The heritage here is as much the mental process that transforms the aba into a carrying system as it is the aba itself (Kirshenblatt-Gimblett, 2004: 52). The research holds critical importance in terms of demonstrating how this local accumulation of knowledge can offer a radical alternative to modern sustainable design and slow fashion debates.

Literature Review and the Contribution of the Research

In studies of clothing history and material culture, the phenomenon of the pocket has been confined by Burman and Fennetaux (2019) to a Eurocentric evolutionary framework. In global textile literature, on-garment carrying systems are generally read through the dichotomy of attachments/patches (*patch pockets*) versus garment-independent pouches (*reticules/pouches*). Local studies on traditional Anatolian textiles, on the other hand, have contextualized objects at the level of technical weaving analyses or ethnographic inventory records, ignoring the engineering relationship between the structural framework of the garment and human ergonomics.

This study presents a structural contribution to global design literature by opening to discussion an autonomous variation—hitherto overlooked in the historical typology of the pocket concept—through the case of the Maraş Aba. The central thesis of this study is that the "*Kordon-u Miyân*" detail in the Maraş Aba is an advanced design strategy based on the principle of a "partitioned whole," which transcends the modern garment design dichotomies of "interior/exterior" and "attachment/integral whole." By removing the garment from being a static ethnographic object and positioning it as a geometric and epistemic surface system, this approach aims to redefine the place of the Anatolian craft tradition in global design history, thereby filling a major gap in the literature.

Research Questions and Limitations

In line with the theoretical framework and objectives stated above, the research seeks answers to the following fundamental questions:

1. How do the underarm slit and the Kordon-u Miyân mechanism in the Maraş Aba display a morphological structure within the context of garment architecture and Gottfried Semper's tectonic theory?
2. What kind of alternative typology (a third way) does the aforementioned integrated carrying system offer against the Western-centric linear narrative of "pocket evolution"?
3. How are the acts of "cutting and twisting" that emerge during the production of the Kordon-u Miyân linked to the "zero-waste" philosophy of traditional craft and tacit craft knowledge?

Limitations of the Research:

1. **Spatial Limitation:** This research is geographically and technically limited to the traditional textile production of the Kahramanmaraş region and historical aba specimens woven in this region that have entered the museum inventories of neighboring provinces such as Gaziantep.
2. **Chronological Limitation:** The analysis is limited to nine characteristic Maraş Aba specimens dating from the late 19th century to the early 20th century, which meet the criteria of preserved material and structural integrity, alongside the technological legibility of the Kordon-u Miyân mechanism.
3. **Methodological Limitation:** The study does not include a quantitative textile survey or a broad statistical market analysis; it is limited to technical and structural data obtained through qualitative material culture analysis and object-centered reverse engineering methods.

Methodology

This research is a "technical-typological analysis" study based on a qualitative research design, examining the integrated carrying solutions in the Maraş Aba—a traditional craft object—along the "form-function-material" axis. The methodological framework of the study relies on the structural analysis method, which treats the object not merely as an ethnographic inventory item, but as a "material culture document" through which production techniques can be traced.

Instead of a quantitative approach concerned with representing the universe, a "purposive sampling" method focusing on the highest-quality examples of the investigated technical detail (the integrated carrying cord) was adopted. Within this scope, a total of nine Maraş Aba specimens dating from the late 19th and early 20th centuries that preserve their structural integrity were selected as "typical cases":

1. **Museum Collections:** Five abas registered in the digital inventories of The Metropolitan Museum of Art (New York) and the RISD Museum (Rhode Island), as well as local ethnography museums.
2. **Private Collections:** Four physical specimens preserved by local collectors (O. Saydam, A. Özbek, etc.).

Inclusion Criteria:

For the analysis of the technical detail that forms the focus of the study, the artifacts were required to possess the following characteristics:

1. **Structural Intactness:** The underarm slit and the cord attachment point must not be deformed by subsequent repairs (restorations) and must reflect the original weaving character.
2. **Technological Legibility:** The way the cord connects to the body, the orientation of the fibers, and the twist direction must be traceable with the naked eye or through macro photography.

Data Analysis and Reverse Engineering Approach

The study does not involve a quantitative textile survey or a broad statistical market analysis; it is based on object-centered material culture analysis and "reverse engineering" methods utilizing macro-visual inspections. The thread paths, draping characteristics, and cord connection techniques across the nine examined physical abas were systematically tracked, and the structural and technical data obtained were analyzed directly through the physical evidence of the object.

Visual Documentation and Structural Deconstruction

Instead of photogrammetric modeling, a detail-oriented "Macro-Visual Analysis" method was applied to the examined artifacts. The analysis process was structured in two stages:

- **Macro Documentation:** The "root point" where the cord detaches from the body of the aba was photographed using high-resolution macro lenses to visualize how the threads slip out of the weave structure and transform into the cord.
- **Diagrammatic Deconstruction:** This method was carried out using the logic of "reverse engineering," which allows for understanding the production process by working backward from the finished product.

Data Analysis

The visual and oral data obtained were processed through the descriptive analysis method. The carrying solution in the Maraş Aba was compared with the "pocket typologies" developed by Burman and Fennetaux (2019) for European clothing history, initiating a discussion on whether this solution is an "accessory" or a "structural architectural element."

Findings

Maraş Aba's Structural and Functional Analysis

In this section of the research, structural analyses conducted on examples selected from examined museum inventories (such as the MET, RISD, etc.) and private collections examine in depth the material characteristics and structural elements of the Maraş Aba, as well as the "tectonic" relationship these elements establish with carrying practices. The findings reveal that the aba is not merely a garment, but an "architectural shell" that simultaneously encompasses the body and property.

Material Characteristics and the "Armor" Effect: The Mandatory Slit Strategy

The primary factor determining the carrying solutions and structural form of the Maraş Aba is the material's inherent coefficient of "resistance." The raw material of the aba, wool, goes through an intensive and arduous finishing process called "*tepme*" (felting) after coming off the weaving loom and before taking the form of a garment.

The "*Tepme*" Process and Composite Surface Formation

Woven aba fabrics, within the framework of traditional production techniques, are trodden and kneaded by foot for hours using hot water, soap, and oak ash. From the perspective of textile engineering, this process is a "mechanical and chemical interlocking" mechanism. Hot water and the alkaline environment (oak ash) open the scales on the wool fibers, while mechanical pressure (*tepme*) causes these fibers to intertwine and fuse into an inseparable whole.

At the end of this process, the fabric transforms into a rigid and "monolithic" surface with completely closed pores and minimized air and water permeability. This new structure is no longer a simple fabric, but virtually a "felt-composite" material. To express it in Gottfried Semper's terminology, through this process, the aba loses its "tectonic" (fibrous/woven) character and approaches a "stereotomic" (massive/solid) structure. It is precisely at this point that the "underarm slit" emerges as a mandatory "expansion joint" against the restriction of movement caused by this hardened shell.

Structural Void and Ventilation Shaft

The underarm opening, whose details are visible in Photographs 11, 12, and 13, prevents the rigid body of the garment from bunching upward when the user raises their arm. Furthermore, the thermal insulation created by the wool tissue with closed pores causes body temperature to rise during intense physical activity (for example, during the irregular forces' [*çete*] activities in the National Struggle period). At this juncture, the underarm slit functions as a natural "ventilation shaft" that allows the evacuation of the hot air accumulated inside. This void also serves as a logistical gateway providing access to the integrated carrying system (*Kordon-u Miyân*), which is the focus of this study.



Photograph 11. The underarm slit providing functional flexibility and ventilation in the Maraş aba (Rhode Island School of Design Museum. (n.d.). Jacket.).



Photograph 12. Structural slit detail providing freedom of movement in the rigid, felted texture of the Maraş aba (The Metropolitan Museum of Art. (n.d.). Jacket (Maraş abası).



Photograph 13. Slit application used at the junction of the shoulder and sleeve in the traditional Maraş aba (The Metropolitan Museum of Art. (n.d.). Jacket (Maraş abası).

Fortification of the Void: Around the Slit and Border Security

In the Maraş Aba, functional details are sealed with an aesthetic language. The technical void under the arm is treated not as a flaw to be concealed, but as a center to be emphasized. As seen in Photographs 14 and 15, the borders of the slit are framed with motifs embroidered using *sırma* (silver/gold thread) and silk threads. This framing process serves two fundamental functions:

- **Technical Function (Resistance):** Although felted, the cut edges run the risk of deformation through friction. Intensive embroidery work prevents the material from fraying by sealing the edges (an overcasting effect).
- **Semiotic Function (Signaling):** The motifs draw the gaze toward this technical void. This is the entry gateway to the "intimate zone" where the hand enters and property (the pouch) is safeguarded



Photograph 14. Maraş Aba Underarm Slit and Surrounding Traditional Decorative Motifs (Ariöz, 2024, p. 195).



Photograph 15. The Sealing of a Functional Void with Aesthetics: Slit Line Detail (UCLA Newsroom. (n.d.). Dressed with distinction: Garments from Ottoman Syria.).

"Kordon-u Miyân": Carrier Engineering Derived from the Weaving Skeleton

The most original finding of this study is the "**Kordon-u Miyân**" system, which structurally alters the modern definition of the "pocket." Unlike the "attachment" (patch/bag) pockets in Western clothing, this system is derived directly from the weaving skeleton of the garment.

Technological Autopsy: Monolithic Weaving and the Transformation Process via Cutting

- The production technique identified in the examined abas and verified through reverse engineering analyses relies on the principle of "material transformation":

- **Incision (The Cut):** A vertical incision is made for the armhole into the monolithically woven aba.
- **Reclamation (Recovery):** The warp threads exposed as a result of this incision are not cut off and discarded (no waste is generated).
- **Transformation (The Twist):** This liberated bundle of threads is tightly twisted by the artisan (with an S or Z twist) to transform it into a high-strength cord. The ends of the cut warp threads are locked with tight sirma (gold-thread) stitches around the slit, thereby preserving the structural integrity and tensile strength of the fabric. This detail can be read through Gottfried Semper's concept of "Stoffwechseltheorie" (Theory of Material Transformation). While the body of the aba turns into a "stereotomic" (felt/wall) surface, the cord is the sole piece that preserves the "tectonic" (fiber/rope) origin of the material and transforms into a functional bond. The cord was not subsequently added to the garment; it was produced from the garment's "own flesh" (its warp). In this context, the cord constitutes a concrete projection of Semper's architectural principle of material transformation within



textiles.

Photograph 16. The underarm slit used instead of a pocket in the Maraş Aba (Kahramanmaraş Provincial Directorate of Culture and Tourism).

This technical refinement elevates the engineering intelligence inherent in the Maraş Aba even further. For the artisan has transformed a destructive act (cutting the fabric) into a constructive one (producing a load-bearing cord). The cord is not a piece added to the garment after the fact, but a functional limb born from the very slit created by cutting the fabric.

When Photographs 17 and 18 are examined, it is observed that the root point of the cord emerges not from the seam line at the bottom termination point of the cut slit, but from within the fibrous structure of the fabric itself. This state proves that the cord was formed by twisting the fibers exposed after the incision.



Photograph 17. Detail of the (pouch-carrying cord) attached to the underarm slit used instead of a pocket in the Maraş Aba; flat surface view (Maraş aba belonging to Orhan Saydam, Photograph: Mutlu Aslantürk).



Photograph 18. Detail of the (pouch-carrying cord) attached to the underarm slit used instead of a pocket in the Maraş Aba; reverse side view (Maraş aba belonging to Orhan Saydam, Photograph: Mutlu Aslantürk).

Ergonomics, Security, and the "Pendulum" Effect: A User Experience (UX) Analysis

The Kordon-u Miyân system is not only a production achievement but also an advanced "user experience" (UX) design that regulates the relationship between the user and the object. The ergonomic analysis of this system reveals the following advantages; in terms of load-bearing mechanics, it operates on a different physical principle compared to modern pockets.

The Pendulum Principle and Load Distribution

When a heavy object is placed in modern jacket pockets, the fabric sags downward and deforms the shape of the garment (*drag effect*). In the Maraş Aba system, however, the pouch is tied to the end of the cord and suspended through the underarm slit into the void between the torso and the undergarment.

- **Mechanical Principle:** The system operates like a pendulum. The weight does not load the fabric surface; it is transmitted directly to the main warp skeleton on the shoulder line via the cord.

- **Movement Synchronization:** While the user is walking or riding a horse, the pouch oscillates freely in the side flank (*böğür*) of the body. The rigid (stereotomic) outer shell of the aba dampens this movement, rendering it invisible from the outside.

As seen in Photograph 19, the length and positioning of the cord are not random. The position of the pouch ensures it rests at an "ergonomic depth" that the user can reach most comfortably when plunging their hand inside. While the user is walking or horse riding, the pouch oscillates synchronously with the body, which reduces the perception of weight and minimizes friction resistance.



Photograph 19. Detail of the "Kordon-u Miyân" (pouch-carrying cord) attached to the underarm slit used instead of a pocket in the Maraş Aba (Maraş aba belonging to Hasan Gündoğdu, Photograph: Mutlu Aslantürk).

Invisible and Privacy Strategy

Unlike external pockets in Western attire, the Kordon-u Miyân system is an absolute "**stealth**" strategy. The pouch remains hidden beneath the thick, rigid fabric of the aba, positioned within the inner layer touching the body. When viewed from the outside, there are no visual cues—such as a pocket flap, bulge, or puckering—to indicate that the user is carrying valuable belongings. Especially during insecure travels or crisis eras like the National Struggle period, this design protected the user's property by rendering it completely "invisible," establishing a passive security measure against the risks of theft or extortion.

Tethering (Binding) Security

In traditional sash-worn carrying practices, there is always a risk of belongings falling out during running or horseback riding. Within the Kordon-u Miyân system, however, the pouch is linked to the main body via an unbreakable physical bond (a tether). The robust structure of the cord prevents the pouch from detaching from the garment. This represents a 19th-century textile counterpart to the "safety lanyard/tether" logic utilized in modern mountaineering equipment or military gear today.



Photograph 20. The "Kordon-u Miyân" (pouch-carrying cord) application integrated into the underarm slit in the Maraş Aba (Maraş aba belonging to Ahmet Özbek, Photograph: Mutlu Aslantürk).

These findings, compiled from extensive field research and material culture analyses, clearly demonstrate that traditional craft genius possesses an incredibly universal and advanced engineering vision. By executing a zero-waste principle (converting the warp directly into a cord without generation of waste), achieving structural sustainability, and mastering human-centered garment ergonomics, this heritage offers valuable directives capable of guiding today's modern design world.

Discussion

The findings regarding the structural elements of the Maraş Aba and the integrated Kordon-u Miyân carrying system within its structure indicate that traditional craft genius points to a design intelligence far beyond the conventional paradigms in the material culture literature. In the literature of dress history, the evolution and functionality of pockets have generally been grounded on a Western-centric narrative. The dichotomy between the "inbuilt pocket" and the "tie-on pocket" in Western fashion, which was analyzed in detail by Burman and Fennetaux (2019), always positions the pocket as an external layer or an intervention subsequently included in the main body of the garment. Conversely, the integrated carrying morphology in the Maraş Aba completely rejects this logic of addition, putting forward a philosophy of transformation (metamorphosis) derived from the material's own internal dynamics.

This state directly aligns with the "Material Transformation Theory" (*Stoffwechseltheorie*), which was materialized in Gottfried Semper's (1860) classic work titled *Der Stil*. According to Semperian theory, the technical processing method of a material and the gathering character of the fibers determine the tectonic essence of the form. While the body of the aba loses its fibrous structure through an intensive "*tepme*" (felting) process and transforms into a stereotomic, monolithic wall, the twisting of the warp threads exposed from the vertical incision (incision) at the armhole by the artisan to turn them into a tight cord is a tremendous balancing tool that preserves the tectonic/rope origin of the material. The cord was not sewn onto the garment after the fact, but twisted from the garment's own warp; in this respect, it stands as one of the purest prototypes of the concepts of "knot" and "bond" emphasized by Semper within textile architecture.

When other pocketless or alternative carrying cultures in world dress history are examined, it is observed that the Maraş Aba displays a structurally autonomous superiority as well. For instance, the leather pouch "Sporran" used with the 'Kilt', the symbol of Scottish culture, or the "Inro" boxes

(objects whose roots trace back to the craft of *netsuke*) carried by hanging from the sash (*obi*) in Japanese 'Kimono' fashion are external and portable accessories independent of the garment's integrity. It is stated in the literature that this type of accessories establishes only a temporary relationship with the garment, and the risk of the object being lost or stolen is high. In contrast, the Kordon-u Miyân is integrated into the weaving skeleton of the aba with an unbreakable bond (tether). This condition highlights the aba in the evolutionary hierarchy between external accessories and internal pockets as a self-sufficient, externally independent, and structurally fortified integrated model. Here, the concept of accessory dissolves, and form and function melt into a single body.

When evaluated in terms of the principles of user experience (UX) and ergonomics frequently used in modern design methodology, the system operates on a "pendulum principle" that diverges from modern pockets in load-bearing mechanics. When a heavy object is placed into modern jacket or coat pockets, the weight leads to local deformations, downward sagging (drag effect), and the distortion of the general silhouette of the garment on the fabric surface. In the Kordon-u Miyân system, however, the pouch suspended inward from the underarm slit is dampened beneath the thick and rigid outer shell of the aba. The weight does not load the surface area of the fabric; it is transmitted directly to the main load-bearing warp skeleton on the shoulder line via the cord. The synchronized oscillation of the pouch with the body in the side flank (*böğür*) while the user is in motion or horse riding reduces the perception of the dynamic load by the user and minimizes friction resistance.

This ergonomic comfort merges with a passive security and privacy strategy, attributing a "visual stealth" quality to the design. Suspending the pouch from the technical void under the arm into the inner layer renders it impossible for the carried valuable objects to be noticed from the outside. Especially in moments of crisis, such as the irregular forces' (*çete*) activities during the National Struggle period, or in unsafe travel ecosystems, this situation proves how rationally and "silently" the Anatolian people integrated their security needs into the design. Instead of viewing the technical void as a flaw to be concealed, transforming it into an aesthetic center by sealing (framing) its surroundings with *sırma* and silk embroideries demonstrates the artisan's ability to crown functional obligations with an artistic language. The underarm opening simultaneously assumes the roles of both a "ventilation shaft" that evacuates the thermal accumulation created by the rigid wool tissue and a logistical gateway opening into the intimate zone.

Finally, the timeless bond this archaic design model establishes with modern production approaches is remarkable. In today's wearable technology (wearable tech) and smart textile research, the seamless integration (seamless integration) of electronic circuits, sensor lines, and energy conductors into the textile surface is one of the most critical R&D fields. Engineers are searching for ways to embed data lines into the structure of the garment without disrupting the fabric morphology. The logic of warp threads changing form to evolve into a load-bearing cord in the Maraş Aba offers a structural reference (blueprint) centuries in advance to the idea of conductive fibers detaching from the garment body to transform into lines carrying energy or data. At the same time, the philosophy of converting the cut piece into a functional limb instead of wasting it stands as one of the most radical examples of the modern industry's "Zero-Waste" and "Monolithic Production" principles at the craft level. In this aspect, far beyond being a nostalgic ethnographic object, the Maraş Aba is a dynamic "design thinking" manifesto capable of guiding contemporary sustainable and functional fashion design discussions.

Conclusion and Recommendations

This study reinterprets and defines the carrying solutions within the Maraş Aba—which are frequently marginalized as a local ethnographic detail in the dress history literature—along the axis of material science, production technology, ergonomics, and cultural functionality. The structural analyses carried out through museum inventories, private collections, and oral history data during

the research process prove that the Maraş Aba is not merely an aesthetic outerwear item; on the contrary, it presents an advanced garment architecture that resolves the complex relationship among body, property, and movement within a "tectonic" integrity.

In contrast to the dichotomy of the "inbuilt pocket" and the "tie-on pocket" that became standardized in Western fashion during and after the 17th century and was subsequently added to the garment, this local Anatolian example puts forward an "integrated carrying typology" that is dynamic, flexible, and based directly on the weaving skeleton.

5.1. Ontological Distinction and Design Philosophy: Metamorphosis, Not Addition

The most striking theoretical outcome of the research is the deep ontological difference in the perception of the "pocket" between Western and Anatolian dress cultures. When the dress history literature is analyzed, the development of the pocket in Western fashion has always progressed through a logic of "addition." The pocket has been conceptualized either as a slit subsequently opened on the fabric surface (*welt pocket*) or as a pouch sewn onto it (*patch pocket*); that is, it has been a secondary element intervening in the main material from the outside.

Conversely, the "Kordon-u Miyân" (pouch-carrying cord) system in the Maraş Aba rejects this logic of addition. The cord is not subsequently mounted onto the garment; it is born from the existential essence of the garment—namely, the weaving skeleton itself (the warp threads). The artisan's choice not to view the warp threads remaining from the incision made into the monolithically woven fabric for the armhole as "waste" (*fire*), but to transform them into a high-strength carrier through twisting, represents a design intelligence that respects the material and "converts destruction into construction."

In this context, while a pocket in the West is an "intervention" made to the garment, the carrying system in the Maraş Aba is the garment's own "transformation" (metamorphosis). This condition elevates the aba beyond being a mere garment, transforming it into a "tectonic structure" characterized by knots and bonds that takes form through the technical processing of the material, in the sense defined by Gottfried Semper in his work *Style*. The fact that the cord functions as a continuation of the fabric without detaching from it stands as concrete proof on textile of the "material-form-technique" unity of Semperian aesthetics.

5.2. Structural Integration and Comparative Superiority

This integrated solution in the Maraş Aba displays a distinct structural and logistical superiority when compared to other 'pocketless' carrying cultures in world dress history. For instance, the external leather pouch "Sporran" in the Scottish 'Kilt' tradition or the "Inro" boxes suspended from the sash in Japanese 'Kimono' culture are detachable accessories that are independent of the garment, and are consequently prone to being lost or stolen. In these systems, the carrying vehicle (the pouch/box) establishes only a temporary relationship with the garment.

In contrast, the "Kordon-u Miyân" in the Maraş Aba is linked to the skeleton (warp) of the garment via an unbreakable bond (tether). Cutting the cord means destroying the garment (its warp) itself. This status positions the aba within the evolutionary hierarchy between external accessories and internal pockets as a structurally fortified, autonomous, and self-contained model. In this model, the concept of "accessory" is eliminated; function (carrying) and form (garment) melt into a single body.

5.3. Security Strategy: Invisibility and Privacy

The study has also revealed that the combination of the underarm slit and the cord is a strategic security preference rather than a purely ergonomic one. Suspending the pouch from the technical void (slit) under the arm toward the inner layer of the garment facing the body reduces the external visibility of the carried valuable items (gold, seals, tobacco, etc.) to absolute zero.

In traditional sash-worn carrying practices, there is always a risk of items falling out during running or horseback riding, or a probability of them being noticed from the outside via silhouette distortion. However, this "visual stealth" strategy offered by the Maraş Aba provides its user with a passive security shield. The pouch remains hidden beneath the rigid shell of the garment, within the underarm/side flank (*böğür*) void, which is the most protected area of the body. This design decision indicates how rationally and "silently" the Anatolian people integrated their needs for "privacy" and "security" into the garment form. The pouch makes the user forget its presence by moving synchronously with the body (the pendulum effect), yet it remains ready at the point of fastest access whenever needed.

5.4. Future Vision: An Archaic Prototype of "Seamless" Technology

This structural solution presented by the Maraş Aba is not merely a value to be preserved in museums as craft data of the past; it also serves as a visionary reference (blueprint) for today's "smart textile technologies" and "functional fashion design."

In today's wearable technologies (wearable tech), the seamless integration (seamless integration) of electronic circuits, sensors, and power cables into the textile surface constitutes the largest R&D focus. Engineers are striving to embed data transmission lines into the garment without disrupting the fabric texture. The logic of a "warp-derived cord" in the Maraş Aba offers a historical and structural prototype to the idea of conductive threads separating from the garment body to transform into lines carrying data or energy.

This approach, which merges the carrying volume and the weaving skeleton of the garment into a single 'tectonic body,' aligns with the modern design principles of "Zero-Waste" and "Monolithic Production" centuries in advance. The principle of *"do not discard the cut piece, transform it"* in the production of the aba provides a powerful local argument for sustainable fashion discussions.

Recommendations

In line with these multi-layered conclusions obtained from the research, the following recommendations have been developed:

- Academic Literature Integration: The concept of the "warp-derived pocket" represented by the Maraş Aba should be integrated into the international fashion history literature as an alternative or a "third way," particularly to Burman & Fennetaux's Western-centric narrative. This is essential for the visibility of non-Western design history.
- Design Education and Biomimicry: In the curriculum of Fine Arts and Fashion Design departments, the example of the Maraş Aba should be included in "pocket design" courses not merely as a source of motifs, but as a case study for "material management" and "structural problem-solving." Techniques for "creating volume without applying scissors to the fabric" should be explained to students through this example.
- Technological Adaptation: In future studies, it is recommended that the integrated cord architecture in the Maraş Aba be examined as a model for the seamless integration of cable channels and battery units into the textile surface in wearable technology products (especially in the defense industry and outdoor clothing), and that prototypes be produced accordingly.

In conclusion; the Maraş Aba demonstrates that traditional clothing elements should be read in contemporary research not merely as nostalgic "ethnographic objects," but as examples of "design thinking" that resolve the conflict between material and form. The "Kordon-u Miyân" is not a simple piece of string; it is the concrete manifestation of the artisan's profound dialogue with the material and the human body.

www.turkishstudies.net/turkishstudies**Turkish Studies**

eISSN: 1308-2140

**ANKARA SCIENCE
UNIVERSITY**

Giyim Mimarisinde Bütünleşik Taşıma Sistemi: Maraş Abası'nda Tektonik Taşıma Çözümleri ve Kordon-u Miyân

Giriş

Geleneksel tekstil nesneleri, modern tasarım ontolojisinin yerel verileri, dekoratif unsurlar ya da müze envanterine hapsedilmiş statik etnografik nesneler olarak kategorize edilmektedir. Ancak her giysi, kullanıcısının fiziksel ihtiyaçlarını, toplumsal hareketliliğini, zanaat teknolojisini, çevresel adaptasyonunu barındıran kompleks birer maddi kültür belgesi, teknolojik arayüz ve mühendislik çözümüdür. Giyim tarihi literatürü, eşya taşıma ihtiyacını karşılayan "cep" olgusuna ağırlıklı olarak Avrupa merkezli ve lineer bir tarihsel perspektiften bakar. (Tez, 2008) Barbara Burman ve Ariane Fennetaux'nun (2019) kuramsallaştırdığı bu bakış; cebin evrimini, 17. 18. yüzyıllarda giysiden bağımsız bele bağlanan (*tie-on*) torbalardan, Sanayi Devrimi'yle birlikte modern giysinin iç katmanlarına gömülen "entegre" bölmelere doğru ilerleyen bir süreç olarak tanımlar. Ve Batı dışı coğrafyalardaki özgün çözümleri "ilkel" veya "geçici" taşıma yöntemleri olarak ikincilleştirir.

Oysa Anadolu'nun özgün giyim mimarisi içinde yer alan Maraş Abası (Aslantürk, 2025), bu sınıflandırmanın dışında kalan, geleneksel Türk el sanatlarındaki (Barişta, 1998) ve Osmanlı giyim kuşamındaki (Ertuğ, 2000) yerini koruyan, içsel mantığı ve üretim teknolojisi ile otonom bir taşıma tipolojisi sunmaktadır. Modern giysi tasarımında cep, kumaş yüzeyine sonradan iliştirilen işlevsel bir "yama" veya "eklenti" iken; Maraş Abası'ndaki taşıma çözümü, giysinin dokuma strüktüründen, yani iskeletini oluşturan çözgü ipliklerinden türeyen ontolojik bir parçadır. Maraş Abası, Kahramanmaraş'ın dokuma geleneğinde "tek abalık" veya "kupon" olarak isimlendirilen, her biri tek parça halinde tezgâhtan çıkan ve dikiş payı bırakılmaksızın birleştirilen modüler bir yapıya sahiptir. Bu giysinin çarpıcı tasarım zekâsı, kol altı yırtmacı ile bu yırtmaca eklemlenen "Kordon-u Miyân" (kese taşıma kordonu) mekanizmasında gizlidir. Bağlamalı cepler bedene sonradan dahil edilen harici birer eklenti iken Maraş Abası'ndaki giysinin dokuma strüktüründen, yani iskeletini oluşturan çözgü ipliklerinden oluşan bu sistem, dokuma sürecinden itibaren planlanan, giysinin hareket ergonomisini (yırtmaç) bir taşıma işlevine dönüştüren, bütünleşik bir sistemdir. Burada taşıma çözümü giysiye sonradan müdahale etmez; giysinin formu, bu taşıma ihtiyacını bir "yapısal zorunluluk" olarak kendi inşa sürecine dahil eder.

Bu yapısal çözüm, Gottfried Semper'in (2004) 'tektonik' kavramıyla açıkladığı, inşa ve dokuma arasındaki o kadim bağı yeniden tanımlar ve derinleştirir (Frampton, 1995). Semper, mimarının kökenini tekstil sanatlarına, özellikle de "düğüm"e (knot) dayandırır. Bu bağlamda Maraş Abası'ndaki kordon, Gottfried Semper'in "tektonik" tanımına uygun olarak, giysinin lifli kökenine geri dönen ve işlevsel bir bağlantı elemanına dönüşen yapısal bir detaydır. Giysinin kol altındaki açıklık sadece bir havalandırma ya da hareket alanı değil, aynı zamanda mülkiyetin ve kişisel eşyanın giysinin gövdesine, dokuma iskeletinden türeyen bu "tektonik düğüm" ile güvenle asıldığı bir "mimari boşluktur". Bu boşluk, giyen kişinin dış dünyayla kurduğu pratik ilişkide bir "ergonomik merkez" vazifesi görür. Maraş Abası'nın bu özelliği, giysiyi pasif bir örtü olmaktan çıkarıp, beden

çevresiyle etkileşime girdiği teknolojik bir arayüz haline getirir.

Giysilerde Cebin Genealojisi ve Cep Öncesi Taşıma Stratejileri

Giysi tarihinde "cep", mülkiyetin bedene en yakın olduğu mekânsal bir bölmedir. Ancak 17. yüzyıl ve öncesine tarihlenen giyim sistemlerinde, bugün kanıksadığımız "dikili iç bölme" (inbuilt pocket) kavramı henüz evrensel bir standart haline gelmemiştir. Bireylerin para, anahtar, mühür veya tütün gibi mahrem veya pratik eşyalarını taşıma ihtiyacı; Batı literatüründe "aksesuarlaşmış çözümler" olarak tanımlanan yöntemlerle karşılanmıştır. Bu yöntemlerin analizi, Maraş Abası'ndaki bütünsel yapının özgünlüğünü anlamak için zorunlu bir karşılaştırma zemini sunar.

Tablo 1: Batı Literatüründe Cep Öncesi Taşıma Stratejileri

Dönem	Tipoloji	Tanım	İlişki Biçimi
17. Yy Öncesi	Tie-On Pockets (Bağlamalı Cepler)	Bele bağlanan, etek altına gizlenen bağımsız torbalar.	Ayrık (Detached): Giysiden tamamen bağımsız, mobil bir aksesuar.
17. - 19. Yy	In-Seam / Welt Pockets (Yırtmaç Cepler)	Erkek giyiminde astar içine gizlenen, kadın giyiminde ise etek dikişine gizlenen torbalar.	Gömülü (Embedded): Giysiye dikilen ama yapısal olarak ayrı bir kumaş (astar) gerektiren ekleme.
20. Yy - Modern	Patch Pockets (Yama Cepler)	Kumaş yüzeyine dışarıdan dikilen kare veya dikdörtgen parçalar.	Yama (Additive): Ana yüzeye yapılan bir müdahale ve ekleme.

Tablodan görüleceği üzere, Batı modelinde cep daima bir "ekleme" (addition) veya "yama" (patch) mantığıyla ilerlemiştir. Cep, ana kumaşın bir parçası değildir; ona sonradan monte edilen bir protezdir.

Kese ve Torbalar: Bedene Eklenen Dışsal Bölmeler

Erken dönemde hem erkekler hem de kadınlar için taşıma eylemi, giysiden bağımsız "ekleni nesneler" üzerinden kurgulanmıştır. Kişisel eşyalar, bellerine bağladıkları kemerlerine veya kuşaklarına astıkları küçük keselerde muhafaza edilirdi. Osmanlı giyim kültüründe bu tür keseler yalnızca işlevsel bir taşıma aracı değil; kişinin toplumsal statüsünü, mesleğini ve ekonomik gücünü yansıtan "tamamlayıcı birer sembolik aksesuar" olarak değerlendirilmiştir (Faroqhi, 2002, ss.104-108). Bu durum, nesnenin giysiyle kurduğu ilişkinin "geçici ve mobil" olduğunu gösterir. Ancak Maraş Abası'nda taşıma birimi (kese), giysiden bağımsız mobil bir aksesuar değil, giysinin üretim sürecinde özgü iplikleriyle gövdeye sabitlenmiş, kalıcı ve yapısal bir elemandır.

Günlük ihtiyaçların kemere tutturulan keselerde taşınma geleneği; giysiye kullanım kolaylığı ve görsel bir zenginlik katması nedeniyle Anadolu coğrafyasında yüzyıllar boyu varlığını sürdürmüştür (Özkan Kuş, N., Çelik, D. ve Kılınç, N. 2024). Bu keseler, taşınan nesnenin cinsine göre özelleşmiş (para, tütün, mühür, saat) ve zanaatın estetik doruğunu temsil etmiştir. Nitekim Fotoğraf 1, 2 ve 3'te detaylı olarak görülen Kayseri Müzesi envanterine kayıtlı para, tütün ve saat keseleri; Anadolu giyim kültüründe cebin henüz giysinin içine hapsedilmediği, aksine mülkiyetin zanaatla estetikleştirilerek bedenın dış yüzeyinde sergilendiği bir dönemin maddi kanıtlarıdır. Bu keseler, Burman ve Fennetaux'nun (2019) "giysiden kopuk eklenti" olarak tanımladığı Avrupa modelinin aksine, kuşağa veya kemere eklenerek giysiyle organik bir form bütünlüğü oluşturan "mobil depolama birimleri" olarak işlev görmektedir.



Fotoğraf Kayseri Müzesi Envanterinden 1. Para Keseleri 2. Tütün Keseleri 3. Saat Keseleri (Özkan Kuş, 2024)

Batı perspektifinden bakıldığında; Orta Çağ Avrupa'sında kadınlar, değerli eşyalarını taşımak için elbiselerinin altına giydikleri iç etekliklere (petticoat) bağlanan büyük keseleri (tie-on pockets) kullanmaktaydı. Erkekler ise üst giysilerinin iç kısmına küçük bölmeler ekleyerek eşyalarını bedene yakın tutmaya çalışmışlardır. Rönesans dönemiyle birlikte bu keseler, giysi astarlarının içine dikilmeye başlanmıştır. Ancak Burman ve Fennetaux'nun (2019) belirttiği üzere bu süreç, cebin "bağımsız bir torba" olmaktan çıkıp "giysinin bir parçası" olmaya doğru evrildiği lineer bir gelişim hattıdır.

Burada kritik olan fark şudur: Tarihsel biçimlenme ve mekânsal sınıflandırma pratiklerinde de görüleceği üzere (Vidler, 1977), Avrupa örneğinde cep giysinin formuna "müdahale eden" bir iç boşlukturken; Osmanlı/Anadolu geleneğinde taşıma çözümü, giysinin dış formuyla barışık bir yapı sergiler. Maraş Abası örneği ise bu ilişkiyi radikal bir biçimde dönüştürerek; taşıma çözümünü bir 'ekleni' veya 'ara form' olmaktan çıkarıp, giysinin dokuma strüktüründen türeyen bağımsız ve kurucu bir tipoloji (constitutive typology) haline getirmiştir

Bölmeli Kemerler ve Kuşaklar: Bedeni Kuşatan Taşıyıcı Mimari

Osmanlı giyim sisteminde kemer, kuşak ve uçkurlar; giysiyi bedene sabitleyen statik unsurlar olmanın ötesinde, mülkiyetin ve teçhizatın bedene eklemlenmesini sağlayan dinamik "taşıyıcı yüzeyler" (carrying interfaces) olarak kullanılmıştır (Koçu, 1967, s.88). Kemerlerin malzeme ve form çeşitliliği, sadece estetik bir tercih değil; taşınan nesnenin ağırlığına, değerine ve kullanıcının toplumsal hiyerarşisine göre şekillenen birer fonksiyonel tasarım yanıtıdır. Koçu'nun (1967) detaylı tasnifiyle; yönetici sınıfa özgü değerli taşlarla bezenmiş "Murassa" kemerlerden, altın sırma ve gümüş tellerle örülmüş "Mücevher" kemerlere kadar uzanan bu skala, eşya taşıma pratiklerinin sınıfsal boyutlarını yansıtmaktadır. Maraş Abası'ndaki taşıma çözümü ise sınıfsal bir gösterge (kemer/kuşak) olmaktan ziyade, giysinin fonksiyonel doğasından (kol altı yırtmacı) kaynaklanan, her kullanıcı için standartlaştırılmış ergonomik bir mühendislik çözümüdür.

Bu taşıyıcı sistemin tarihsel kökenleri, antik dönemlerden itibaren süregelen bir tasarım sürekliliğine dayanır. Şekil 1'de görüldüğü üzere, Asur dönemine ait betimlemelerde kılıç ve teçhizatın doğrudan kemere takılması, kemerin giysiyi formda tutma işlevinden ziyade, ağır nesnelerin bedene en ergonomik şekilde asılmasına yönelik bir "mühendislik çözümü" sunduğunu kanıtlamaktadır.



Şekil 1. Asur Kıyafeti ve Taşıyıcı Kemer Düzenegi (Berkol, 2019, s:28-41).

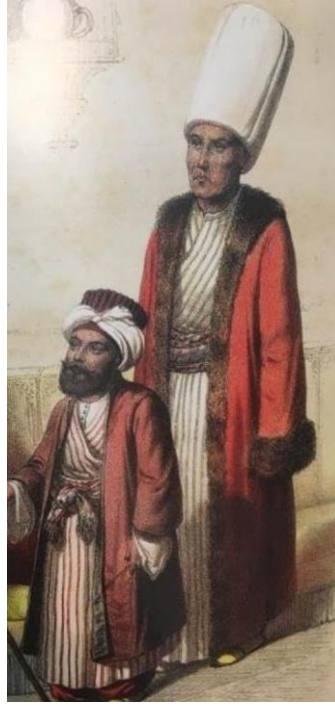
M.S. 1050-1200 yıllarını kapsayan Romanesk Dönem’de ise erkekler "zimarra" adı verilen tunikleri üzerinde metal kabartma tokalı deri kemerler kullanırken; kadınlar "bilaud" olarak anılan geniş kollu elbiselerinde bellerini iki tur çevirerek bağlanan kemerleri tercih etmişlerdir. Özellikle İskoçya’da kilt eteklerinin bellerine takılan "mobil depolama birimi" niteliğindeki çantalar (Sporran), eşyayı bedenın dış çeperinde organize etmiştir (Berkol, 2019, s:28-41). Bu harici çözümlerin aksine Maraş Abası, taşıma birimini (kese) dışarıda görünür kılmak yerine, kol altı yırtmacından giysinin iç katmanına sarkıtarak, güvenliğı "görünmezlik" ve "bedene temas" üzerinden sağlayan içselleştirilmiş bir strateji izler.

15 ve 16. yüzyıl Rönesans Dönemi’nde, giysi formu daha dar ve V binişli robalarla şekillenirken, mücevher kemerler bir kolye gibi bel hattına oturmuş ve pandantifli bölümleri aşağı sarkıtılmıştır. Şekil 2’de de gözlemlendiğı üzere, bu kemerlerin üzerine parfümlü eldivenler, din kitapları ve anahtarlar asılmıştır. Bu durum, cebin giysi içinde henüz bir "boşluk" olarak yer almadığı, her türlü ihtiyacın bedenın dış yüzeyine "teşhir edilerek" asıldığı bir tasarım anlayışını belgeler.



Şekil 2. Rönesans Dönemi Asker Kıyafeti ve Fonksiyonel Aksesuarlar (Berkol, 2019).

Anadolu halk giyiminde ise bu taşıyıcı mimari, kumaşın dolanma ve katlanma gücüne dayalı olan "kuşak" formunda tecelli eder. Kuşaklar, bedeni birkaç kez çevreleyen yapılarıyla hem bir destek mekanizması hem de katmanları arasında derinlikli "saklama hacimleri" yaratır. Fotoğraf 4'te görülen "Tarablus" kuşak, beli sıkıca sararak araya sıkıştırılan nesneler için yüksek güvenli bir "yatak" oluşturan en karakteristik örnektir (Berkol, 2019, s:28-41). Ancak kuşağın sunduğu bu "sıkıştırma" yöntemi nesnenin düşme riskini barındırırken; Maraş Abası'ndaki kordon sistemi, nesneyi giysinin gövdesine fiziksel olarak bağlayarak (tethering) düşme riskini yapısal olarak elimine eder.



Fotoğraf 4. Belinde Tarablus Kuşağı ile Darüssaade Ağası (Berkol, 2019, s:28-41).

Kemer ve kuşağın kırsal kullanımı olan "uçkur", alt giysi parçasının bel kanalından geçirilen kordon yapısıyla taşıma eylemini giysinin en mahrem katmanına indirger (Fotoğraf 5). Osmanlı Devleti'nde pantolon veya şalvar üzerine sarılan altın/gümüş işlemeli ipek kuşaklar ise, Fotoğraf 6'daki Levni minyatüründe görüldüğü üzere, mendil ve tütün kesesini dışarıda sergilerken, para kesesini güvenlik nedeniyle kuşağın altında gizleyen katmanlı bir hiyerarşi sunar.



Fotoğraf 5. Geleneksel Nakışlı Uçkur (Berkol, 2019, s:28-41).



Fotoğraf 6. 16. Yüzyıl Erkek Tiplemesi (Levni Albümü); Kuşak ve Kese İlişkisi, İstanbul Tarihi).

Sonuç olarak; Asur'dan Rönesans'a, Osmanlı sarayından Anadolu kırsalına kadar uzanan bu panorama, eşya taşımanın daima giysiye "eklenen" veya "altına gizlenen" bir dışsal aksiyon olduğunu kanıtlar. Maraş Abası'ndaki "Kordon-u Miyân" ise, tüm bu eklenti mantığından koparak, taşıma işlevini doğrudan giysinin dokuma yapısına entegre eden "alternatif ve bütünleşik bir taşıma modeli" olarak bu noktada tarihsel süreklilikten ayrılmaktadır.

Askılı Torbalar ve Çantalar: Beden Dışı Mobil Hacimler ve Stratejik Donanımlar

Geleneksel taşıma çözümlerinin bir diğer ayağını, bedene doğrudan bağlanmak yerine omuz veya göğüs üzerinden çaprazlama asılan askılı sistemler oluşturmaktadır. Bu sistemler, özellikle uzun mesafeli yolculuklarda veya ellerin serbest kalması gereken zanaat kollarında birincil taşıma yöntemi olarak tercih edilmiştir. Fotoğraf 7'de görüldüğü üzere; çiftçiler ve zanaatkârlar, günlük iş döngüleri için gerekli olan tüm materyalleri bu omuz çantaları vasıtasıyla taşımışlardır (Arşivden Osmanlı Kıyafetleri, n.d.). Maraş Abası'ndaki çözüm ise, yükü omuza asılan harici bir kayışla değil, giysinin kendi omuz dikişinden (çözümden) güç alan dahili bir sistemle taşıyarak, bedeni saran dışsal kayışların yarattığı ergonomik baskıyı ortadan kaldırır.



Fotoğraf 7. Günlük İhtiyaçların Taşındığı Çapraz Askılı Çanta (Arşivden Osmanlı Kıyafetleri, n.d.).

Bu tür askılı sistemler, sadece kaba işler için değil, değerli eşyaların güvenli ve erişilebilir bir noktada tutulması amacıyla da özelleştirilmiştir. Fotoğraf 8’de yer alan Orhan Saydam Koleksiyonu’na ait 19. yüzyıl askılı para kesesi, paranın sadece kuşağa sıkıştırılan bir nesne değil, gerektiğinde giysinin üzerine asılan bağımsız bir "mobil hacim" olduğunu kanıtlamaktadır.



Fotoğraf 8. 19. Yüzyıl Askılı Para Kesesi (Orhan Saydam Koleksiyonu).

Taşıma sistemlerinin en komplike ve stratejik formları ise askeri teçhizatlarda karşımıza çıkmaktadır. Fotoğraf 9’da görülen Osmanlı Dönemi yüksek rütbeli asker kemeri, mühimmat veya gizli belgelerin muhafazası için "gizli bölmelere" sahip olacak şekilde yapılandırılmış stratejik bir mühendislik ürünüdür.



Fotoğraf 9 Osmanlı Dönemi Yüksek Rütbeli Asker Kemeri. (Nuray Bilgili Fotoğraf Koleksiyonu)

Sivil direnişin sembolü olan Millî Mücadele dönemi Maraş çetelerinin giyim kuşam düzeni ise, tüm bu taşıma yöntemlerinin en pragmatik bileşimini sunar. Fotoğraf 10’daki Kahramanmaraşlı sivil direnişçi (çete) figürü incelendiğinde; fişeklikler ve askılı keselerin bedeni adeta bir "mobil taşıma donanımı" haline getirdiği görülür. Buradaki taşıma çözümleri, giysiyle bütünleşmiş ancak hala dışsal birer "katman" (layer) olarak kurgulanan eklentilerdir. Oysa Maraş Abası’nın sivil kullanımındaki "Kordon-u Miyân" detayı, bu savaşçı donanımının aksine, taşıma işlevini gizleyerek sivil hayata adapte etmiş, dışsal bir katman yaratmak yerine giysinin mevcut katmanları arasındaki boşluğu (kol altı) kullanmıştır.



Fotoğraf 10. Maraş Çetesi (Millî Mücadele Dönemi Kahramanmaraşlı Sivil Direnişçi) Taşıma Donanımı (Nuray Bilgili Fotoğraf Koleksiyonu).

Modernleşme Sürecinde Cep: Eklenti ve Entegrasyon

Geleneksel taşıma yöntemleri, 17. yüzyıldan itibaren tekstil teknolojisindeki radikal değişim ve terzilik zanaatının rasyonelleşmesiyle yerini giysi yapısına kalıcı olarak eklenen "ceplere" bırakmaya başlamıştır. Bu dönemde Avrupa erkek giyiminde yaşanan ve "Büyük Erkek Feragatı" (Great Masculine Renunciation) olarak adlandırılan sadeleşme süreci, cebin gelişiminde belirleyici olmuştur. 1670'lerden itibaren erkek ceketleri (justaucorps), yelekler ve kısa pantolonlar (culottes), içine dikilen torba ceplerle donatılarak standart bir form kazanmıştır. Bu dönüşümle birlikte erkekler, kişisel eşyalarını (saat, tütün, para) giysinin ayrılmaz bir parçası haline gelen bu bölmelerde taşımaya başlamış, böylece cep "modern erkeğin" kamusal alandaki bağımsızlığının bir aracı haline gelmiştir (Burman ve Fennetaux, 2019, s. 23).

Ancak kadın modasında bu entegrasyon süreci eş zamanlı işlememiştir. Kadınlar, 17. ve 18. yüzyıllar boyunca eşyalarını "giysiye dikili" ceplerde değil, "tie-on pockets" (bağlamalı cepler) adı verilen, beldeki bir kordonla iç etekliklerin altına bağlanan, giysiden bağımsız çiftli torbalarda taşımışlardır. Eteğin yan dikişlerinde bırakılan yarıklar, bu gizli torbalara erişim sağlamıştır. Bu sistem, Maraş Abası'ndaki "Kordon-u Miyân" mantığına biçimsel olarak yaklaşıp da yapısal olarak ondan ayrılır. Batı'daki bağlamalı cep, giysiden tamamen kopuk, yıkanabilir ve değiştirilebilir bir "iç çamaşırı" statüsündeyken; Maraş Abası'ndaki kese sistemi, dokuma iskeletine (çözgü) göbekten bağlı, giysinin varoluşsal bir parçasıdır.

19. yüzyıla gelindiğinde, Neoklasik moda akımı ve ardından Victoria dönemi estetiği, kadın giyiminde ceplerin kaderini değiştirmiştir. İmparatorluk bel (Empire waist) stili ve vücudu saran ince muslin elbiseler, kabarık iç ceplerin kullanımını imkânsız hale getirmiştir. Bu estetik zorunluluk, kadınları ceplerden mahrum bırakarak "reticule" adı verilen küçük el çantalarına mahkûm etmiştir. Bu durum, cebin sadece bir depolama alanı değil, aynı zamanda bir "tasarım politikası" olduğunu gösterir. Erkek giyimi fonksiyonelliği ve çoklu cepleri (ceket, yelek, pantolon, saat cebi vb.) yüceltirken; kadın giyimi "form" uğruna "fonksiyonu" feda etmiştir.

20. yüzyılın başlarında, Sanayi Devrimi ve I. Dünya Savaşı'nın getirdiği pratik ihtiyaçlar, ceplerin yeniden ve daha güçlü bir şekilde kadın giyimine girmesini sağlamıştır. Coco Chanel gibi

tasarımcıların "elleri serbest bırakan" tasarımları ve 1920'lerin maskülen tavrı, cebi kadınlar için de bir standart haline getirmeye başlamıştır. Günümüz modasında cep; "yama cep" (patch pocket), "fleto cep" (welt pocket) veya "körük cep" (bellows pocket) gibi sayısız varyasyonla giysiye hem stil hem işlevsellik katan endüstriyel bir bileşendir (Brown & Taylor, 2017). Tüm bu tarihsel süreçte cep, giysiye sonradan eklenen, modanın rüzgarına göre var olup yok olan bir "değişken" iken; Maraş Abası'ndaki taşıma çözümü, yüzyıllar boyunca değişmeyen dokuma tekniğine (çözüğü) dayalı, modadan bağımsız "yapısal bir standart" olarak varlığını korumuştur.

Tarihsel Süreçlerde Giysilere Eklenen Ceplerin Sembolik Anlamı ve Otonomi

Ceplerin giysi tarihindeki teknolojik gelişimi; yalnızca bir dikiş detayı değil, toplumsal cinsiyet rolleri (gender roles), sınıf ayrımları ve bireysel otonomi mücadelesiyle doğrudan ilişkilidir. Maddi kültür çalışmalarında cep, basit bir saklama alanı değil; bir "Bireysel Otonomi Alanı" (space of autonomy) olarak okunmaktadır. Bir bireyin kişisel eşyalarına, parasına veya anahtarına doğrudan ve başkasının yardımı olmadan erişebilmesi, onun kamusal alandaki gücünü belirler.

Tarihsel süreçte, erkek giysilerindeki ceplerin çokluğu ve erişilebilirliği, erkeğin dünyayı yöneten, ticaret yapan ve kamusal alanda aktif olan rolünü pekiştirmiştir. Buna karşın, kadın kıyafetlerinden ceplerin kaldırılması veya küçültülmesi, kadını eşyalarını taşıması için ya bir erkeğe ya da elinde tutmak zorunda olduğu bir çantaya bağımlı kılmıştır. Çanta taşımak, bir elin "meşgul" olması demektir; oysa cepler elleri serbest bırakır ve eyleme (action) hazır hale getirir. Bu bağlamda, 19. yüzyıl kadın hareketlerinde (Suffragette) "cepli giysiler" talep edilmesi tesadüf değildir; cep, siyasi ve sosyal eşitliğin somut bir sembolü olarak görülmüştür.

Sınıfsal açıdan bakıldığında ise cep, çalışan sınıf için bir zorunluluktur. Aletlerini, malzemelerini yanında taşıması gereken zanaatkarlar için geliştirilen "iş önlükleri" ve "kargo cepler", fonksiyonelliğin estetiğe üstün geldiği alanlardır. Üst sınıflar ise eşyalarını taşıyacak hizmetkarlara sahip oldukları veya "çalışmadıkları" için cepsizliği bir statü göstergesi olarak kullanabilmişlerdir.

Maraş Abası, bu sembolik anlam dünyasında kendine özgü, "kapsayıcı" bir yer edinir. Abanın kol altı yırtmacına gizlenmiş Kordon-u Miyân sistemi, dışarıdan bakıldığında kullanıcısının ne taşıdığını ifşa etmez; ancak kullanıcıya (ister zanaatkar ister çiftçi, isterse eşraf olsun) tam bir hareket özgürlüğü ve mülkiyet güvenliği sağlar. Batı modasındaki "kadın cebi / erkek cebi" veya "işçi cebi / soylu cebi" ayrımlarının aksine; Maraş Abası'ndaki bu yapısal çözüm, cinsiyet ve sınıftan bağımsız, salt insani bir ihtiyaca (koruma ve taşıma) odaklanan, "standartlaştırılmış" ve "mahrem bir tasarım stratejisi sunar. Kese, giysinin içinde, bedene en yakın noktada durarak, bireyin otonomisini dış dünyanın bakışlarından koruyarak sağlar.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Batı'nın "saklayan/içeride tutan" cep anlayışına karşılık Maraş Abası, eşyayı bedenine bir uzantısı olarak "taşıyan ve sergileyen" bir mantık yürütür. Mevcut çalışmalar Maraş Abası'nı genellikle tipik motifler, sim sırma bezemeler ve yüzeysel dokuma teknikleri üzerinden ele almaktadır. Bu araştırmanın temel amacı; Maraş Abası'nı bir "mekânsal organizasyon" ve "giysi mimarisi" olarak inceleyerek, kol altı yırtmacı ve Kordon-u Miyân mekanizmasının morfolojik yapısını ortaya koymak ve literatürdeki bu yöntemsel eksikliği gidermektir.

Çalışmanın önemi, söz konusu yapısal özelliği UNESCO'nun 2003 tarihli *Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi* çerçevesinde, yalnızca maddi bir "nesne" değil, kuşaktan kuşağa aktarılan bir örtük zanaat bilgisi (*tacit craft knowledge*) ve yerel bir problem çözme stratejisi olarak konumlandırmasından ileri gelmektedir. Buradaki miras, abanın kendisi kadar, o abayı bir taşıma sistemine dönüştüren zihinsel süreçtir (Kirshenblatt-Gimblett, 2004: 52). Araştırma, bu yerel bilgi birikiminin modern sürdürülebilir tasarım ve yavaş moda tartışmalarına nasıl radikal bir alternatif sunabileceğini göstermesi bakımından kritik bir öneme sahiptir.

Literatür Özeti ve Araştırmanın Katkısı

Giyim tarihi ve maddi kültür çalışmalarında cep olgusu, Burman ve Fennetaux (2019) tarafından Avrupa merkezli evrim şemasıyla sınırlandırılmıştır. Küresel tekstil literatüründe giysi üstü taşıma sistemleri genellikle eklenti/yama (*patch pocket*) veya giysi bağımsız keseler (*reticules/pouches*) ikiliği üzerinden okunur. Geleneksel Anadolu tekstilleri üzerine yapılan yerel çalışmalar ise nesneleri teknik dokuma analizleri veya etnografik envanter fişleri düzeyinde kurgulamış, giysinin yapısal strüktürü ile insan ergonomisi arasındaki mühendislik ilişkisini göz ardı etmiştir.

Bu çalışma, cep kavramının tarihsel tipolojisinde bugüne kadar göz ardı edilmiş otonom bir varyasyonu Maraş Abası üzerinden tartışmaya açarak küresel tasarım literatürüne yapısal bir katkı sunmaktadır. Çalışmanın temel tezi; Maraş Abası'ndaki "Kordon-u Miyân" detayının, modern giysi tasarımının "iç/dış" ve "eklenti/bütün" ikiliklerini (*dichotomies*) aşan, "parçalı bütün" (*partitioned whole*) ilkesine dayalı ileri bir tasarım stratejisi olduğudur. Giysiyi statik bir etnografik nesne olmaktan çıkarıp, geometrik ve epistemik bir yüzey sistemi olarak konumlandıran bu yaklaşım, Anadolu zanaat geleneğinin küresel tasarım tarihindeki yerini yeniden tanımlamayı hedefleyerek literatürdeki büyük bir boşluğu doldurmaktadır.

Araştırma Soruları ve Sınırlılıklar

Araştırma, yukarıda belirtilen teorik çerçeve ve amaçlar doğrultusunda şu temel sorulara yanıt aramaktadır:

1. Maraş Abası'ndaki kol altı yırtmacı ve Kordon-u Miyân mekanizması, giysi mimarisi ve Gottfried Semper'in tektonik teorisi bağlamında nasıl bir morfolojik yapı sergilemektedir?
2. Söz konusu bütünleşik taşıma sistemi, Batı merkezli doğrusal "cep evrimi" anlatısına karşı nasıl bir alternatif tipoloji (üçüncü bir yol) sunmaktadır?
3. Kordon-u Miyân üretiminde açığa çıkan "kesme ve bükme" eylemleri, geleneksel zanaatın "sıfır atık" felsefesi ve örtük zanaat bilgisi (*tacit knowledge*) ile nasıl ilişkilendirilmektedir?

Araştırmanın Sınırlılıkları:

- **Mekânsal Sınırlılık:** Bu araştırma, coğrafi ve teknik olarak Kahramanmaraş yöresine ait geleneksel tekstil üretimi ve bu yörede dokunmuş/Gaziantep gibi çevre illerdeki müze envanterlerine girmiş tarihsel aba örnekleri ile sınırlandırılmıştır.
- **Kronolojik Sınırlılık:** İnceleme, malzeme ve strüktürel bütünlüğün korunmuş olması ile Kordon-u Miyân mekanizmasının teknolojik olarak okunabilirliği kriterlerine uyan, 19. yüzyılın sonu ile 20. yüzyılın başına tarihlenen dokuz adet karakteristik Maraş Abası örneği ile sınırlandırılmıştır.
- **Yöntemsel Sınırlılık:** Çalışma, nicel bir tekstil taraması veya geniş istatistiksel bir pazar analizi içermemekte; nitel maddi kültür analizi ve nesne merkezli tersine mühendislik yöntemleri ile elde edilen teknik ve yapısal verilerle sınırlı tutulmuştur.

Yöntem

Bu araştırma, geleneksel bir zanaat nesnesi olan Maraş Abası'ndaki bütünleşik taşıma çözümlerini "biçim-işlev-malzeme" ekseninde inceleyen, nitel araştırma desenine dayalı "teknik-tipolojik bir analiz" çalışmasıdır. Çalışmanın metodolojik çerçevesi, nesneyi salt etnografik bir envanter kalemi olarak değil, üretim tekniklerinin izlenebildiği bir "maddi kültür belgesi" (material culture document) olarak ele alan yapısal analiz yöntemine dayanmaktadır.

Araştırmada, evreni temsil etme kaygısı güden nicel bir yaklaşım yerine, incelenen teknik detayın (bütünleşik taşıma kordonu) en nitelikli örneklerine odaklanan "amaçlı örneklem" (purposive sampling) yöntemi benimsenmiştir. Bu kapsamda, 19. yüzyıl sonu ve 20. yüzyıl başına tarihlenen, yapısal bütünlüğünü koruyan toplam “dokuz adet” Maraş Abası "karakteristik durum" (typical case) olarak seçilmiştir:

- **Müze Koleksiyonları:** The Metropolitan Museum of Art (New York) ve RISD Museum (Rhode Island) dijital envanterleri ile yerel etnografya müzelerinde kayıtlı 5 adet aba.

- **Özel Koleksiyonlar:** Yerel koleksiyonerlerin (O. Saydam, A. Özbek vb.) muhafazasında bulunan 4 adet fiziksel örnek.

Örneklem Dahil Etme Kriterleri (Inclusion Criteria): Çalışmanın odağı olan teknik detayın analizi için eserlerde şu özellikler aranmıştır:

1.Yapısal Bozulmamışlık: Kol altı yırtmacının ve kordon bağlantı noktasının sonradan görmüş olduğu onarımlarla (restorasyon) deforme olmamış, orijinal dokuma karakterini yansıtıyor olması.

2. Teknolojik Okunabilirlik: Kordonun gövdeye bağlanma biçiminin, liflerin yönünün ve büküm tekniğinin (twist direction) çıplak gözle veya makro çekimle izlenebilir olması.

Veri Analizi ve Tersine Mühendislik Yaklaşımı

Araştırma; nicel bir tekstil taraması veya geniş istatistiksel pazar analizi içermemekte; nesne merkezli maddi kültür analizi ve makro-görsel incelemelerden yararlanan "tersine mühendislik" yöntemlerine dayanmaktadır. İncelenen 9 adet fiziksel aba üzerindeki iplik yolları (thread paths), döküm özellikleri ve kordon bağlantı teknikleri sistematik olarak takip edilmiş; elde edilen yapısal ve teknik veriler nesnenin kendi fiziksel kanıtları üzerinden çözümlenmiştir.

Görsel Belgeleme ve Yapısal Dekonstrüksiyon

İncelenen eserler üzerinde, fotogrametrik modelleme yerine, detay odaklı "Makro-Görsel Analiz" yöntemi uygulanmıştır. Analiz süreci iki aşamada kurgulanmıştır:

- **Makro Belgeleme:** Kordonun abanın gövdesinden ayrıldığı "kök noktası", yüksek çözünürlüklü makro lenslerle fotoğraflanarak, ipliklerin dokuma örgüsünden (weave structure) nasıl sıyrıldığı ve kordona dönüştüğü görselleştirilmiştir.

- **Diyagramatik Dekonstrüksiyon:** Bu yöntem, bitmiş ürün üzerinden geriye giderek üretim sürecini anlamayı sağlayan "tersine mühendislik" (reverse engineering) mantığıyla yürütülmüştür.

Verilerin Analizi

Elde edilen görsel ve sözlü veriler, betimsel analiz yöntemiyle işlenmiştir. Maraş Abası'ndaki taşıma çözümü, Burman ve Fennetaux'nun (2019) Avrupa giyim tarihi için geliştirdiği "cep tipolojileri" ile karşılaştırılarak; bu çözümün bir "aksesuar" mı yoksa "yapısal bir mimari eleman" mı olduğu tartışılmıştır.

Bulgular

Maraş Abası'nın Yapısal ve Fonksiyonel Analizi

Araştırmanın bu bölümünde, incelenen müze envanterleri (MET, RISD vb.) ve özel koleksiyonlardan alınan örneklerde yapılan yapısal çözümlemeler Maraş Abası'nın malzeme karakteristiği, yapısal elemanları ve bu elemanların taşıma pratikleriyle kurduğu "tektomatik" ilişki derinlemesine analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular, abanın sadece bir giysi değil, bedeni ve

mülkiyeti aynı anda kuşatan bir "mimari kabuk" olduğunu ortaya koymaktadır.

Malzeme Karakteristiği ve "Zırh" Etkisi: Zorunlu Yırtmaç Stratejisi

Maraş Abası'nın taşıma çözümlerini ve yapısal formunu belirleyen temel faktör, malzemenin kendine has "direnc" katsayısıdır. Abanın hammaddesi olan yün, dokuma tezgahından çıktıktan sonra, giysi formunu almadan önce "tepme" (keçeleştirme) adı verilen yoğun ve meşakkatli bir terbiye sürecinden geçer.

"Tepme" Süreci ve Kompozit Yüzey Oluşumu

Geleneksel üretim teknikleri çerçevesinde dokunan aba kumaşları, sıcak su, sabun ve meşe külü kullanılarak saatlerce ayakla çiğnenir ve yoğrulur. Bu işlem, tekstil mühendisliği açısından "mekanik ve kimyasal bir kilitlenme" sürecidir. Sıcak su ve alkali ortam (meşe külü), yün liflerinin üzerindeki pulları (skala) açar; mekanik baskı (tepme) ise bu liflerin birbirine dolanarak ayrılmaz bir bütün haline gelmesini sağlar.

Bu sürecin sonunda kumaş, gözenekleri tamamen kapanmış, hava ve su geçirgenliği minimize edilmiş, rijit (sert) ve "monolitik" bir yüzeye dönüşür. Bu yeni yapı, artık basit bir kumaş değil, adeta bir "keçe-kompozit" malzemedir. Gottfried Semper'in terminolojisiyle ifade edilirse; aba bu işlemle "tektonik" (lifli/dokuma) karakterini yitirerek "stereotomik" (yığma/kütlesel) bir yapıya yaklaşır. İşte "kol altı yırtmacı", bu sertleşen kabuğun yarattığı hareket kısıtlılığına karşı zorunlu bir "genleşme derzi" (expansion joint) olarak ortaya çıkar.

Yapısal Boşluk ve Havalandırma Bacası

Fotoğraf 11, 12 ve 13'te detayları görülen kol altı açıklığı, kullanıcı kolunu kaldırdığında giysinin sert gövdesinin yukarı toplanmasını engeller. Ayrıca, gözenekleri kapanmış yün dokunun yarattığı termal izolasyon, yoğun fiziksel aktivite sırasında (örneğin Millî Mücadele dönemindeki çete faaliyetlerinde) vücut ısısının yükselmesine neden olur. Kol altı yırtmacı, bu noktada içeride biriken sıcak havanın tahliyesini sağlayan doğal bir "havalandırma bacası" (ventilation shaft) görevi üstlenir. Bu boşluk, aynı zamanda çalışmanın odak noktası olan bütünleşik taşıma sistemine (Kordon-u Miyân) erişim sağlayan lojistik bir kapıdır.



Fotoğraf 11. Maraş abasında fonksiyonel esneklik ve havalandırma sağlayan koltuk altı yırtmacı. (Rhode Island School of Design Museum. (n.d.). *Jacket*.)



Fotoğraf 12. Maraş abasının sert keçeleşmiş dokusunda hareket serbestisi sağlayan yapısal yırtmaç detayı (The Metropolitan Museum of Art. (n.d.). *Jacket (Maraş abası)*).



Fotoğraf 13. Geleneksel Maraş abasında omuz ve kol birleşiminde kullanılan yırtmaç uygulaması. (The Metropolitan Museum of Art. (n.d.). *Jacket (Maraş abası)*).

Boşluğun Tahkimatı: Yırtmaç Çevresi ve Sınır Güvenliği

Maraş Abası'nda fonksiyonel detaylar, estetik bir dille mühürlenmiştir. Kol altındaki teknik boşluk, gizlenmesi gereken bir kusur olarak değil, vurgulanması gereken bir merkez olarak ele alınmıştır. Fotoğraf 14 ve 15'te görüldüğü üzere, yırtmacın sınırları sırma ve ipek ipliklerle işlenen motiflerle çerçevelenmiştir. Bu işlem (framing) iki temel işleve sahiptir:

1. **Teknik İşlev (Mukavemet):** Keçeleşmiş olsa da kesik kenarların sürtünmeyle deforme olma riski vardır. Yoğun nakış işçiliği, kenarları mühürleyerek (sürfile etkisi) malzemenin dağılmasını engeller.

2. **Semiyotik İşlev (İşaretleme):** Motifler, bakışı bu teknik boşluğa çeker. Burası, elin içeri girdiği ve mülkiyetin (kesenin) saklandığı "mahrem alanın" giriş kapısıdır.



Fotoğraf 14. Maraş Abası Kol Altı Yırtmacı ve Çevresindeki Geleneksel Süsleme Motifleri (Ariöz, 2024, s. 195)



Fotoğraf 15. Fonksiyonel Boşluğun Estetikle Mühürlenmesi: Yırtmaç Hattı Detayı (UCLA Newsroom. (n.d.). *Dressed with distinction: Garments from Ottoman Syria.*).

"Kordon-u Miyân": Dokuma İskeletinden Türetilen Taşıyıcı Mühendisliği

Çalışmanın en özgün bulgusu; modern "cep" tanımını yapısal olarak değiştiren "Kordon-u Miyân" sistemidir. Batı giyimindeki "ekleni" (yama/torba) ceplerin aksine, bu sistem giysinin dokuma iskeletinden türetilmiştir.

Teknolojik Otopsi: Yekpare Dokuma ve Kesimle Dönüşüm Süreci

İncelenen abalarda tespit edilen ve tersine mühendislik analizleriyle doğrulanan üretim tekniği, "malzeme dönüşümü" (material transformation) ilkesine dayanır:

İnsizyon (Kesik): Yekpare dokunan abaya kol evi için dikey bir kesik atılır.

Reklamasyon (Geri Kazanım): Bu kesik sonucu açığa çıkan çözgü iplikleri (warp threads) kesilip atılmaz (fire verilmez).

Transformasyon (Büküm): Serbest kalan bu iplik demeti, zanaatkâr tarafından (S veya Z bükümle) sıkıca bükülerek yüksek mukavemetli bir kordona dönüştürülür. Kesilen çözgü ipliklerinin uçları, yırtmaç çevresindeki sıkı sıрма dikişlerle kilitlenerek kumaşın strüktürel bütünlüğü ve çekme mukavemeti korunmuştur. Bu detay, Gottfried Semper'in "Stoffwechseltheorie" (Malzeme Değişimi Teorisi) kavramıyla okunabilir. Abanın gövdesi "stereotomik" (keçe/duvar) bir yüzeye dönüşürken; kordon, malzemenin "tektonik" (lif/halat) kökenini koruyan ve işlevsel bir bağa dönüşen tek parçadır. Kordon giysiye sonradan eklenmemiş, giysinin "kendi etinden" (çözgüsünden) üretilmiştir. Bu bağlamda kordon, Semper'in mimari kökenli malzeme dönüşümü ilkesinin tekstildeki somut bir izdüşümünü oluşturur.



Fotoğraf 16. Maraş Abası'nda cep yerine kullanılan koltuk altı yırtmacı. (Kahramanmaraş İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü).

Bu teknik düzeltme, Maraş Abası'ndaki mühendislik zekasını daha da yukarı taşımaktadır. Zira zanaatkâr, yıkıcı bir eylemi (kumaşı kesmeyi), yapıcı bir eyleme (taşıyıcı kordon üretmeye) dönüştürmüştür. Kordon, giysiye sonradan eklenen bir parça değil, giysinin kesilerek oluşturulan yarığından doğan işlevsel bir uzuvdur.

Fotoğraf 17 ve 18 incelendiğinde; kordonun kök noktasının, kesilen yırtmacın alt bitim noktasındaki dikiş hattından değil, kumaşın lifli yapısının içinden türediği görülür. Bu durum, kordonun kesim sonrası açığa çıkan liflerin bükülmesiyle oluşturulduğunu kanıtlar.



Fotoğraf 17. Maraş Abası'nda cep yerine kullanılan koltuk altı yırtmacına eklenmiş (kese taşıma kordonu) detayı; düz yüz görüntüsü. (Orhan Saydam'a ait Maraş abası, Fotoğraf: Mutlu Aslantürk).



Fotoğraf 18. Maraş Abası'nda cep yerine kullanılan koltuk altı yırtmacına eklenmiş (kese taşıma kordonu) detayı; ters yüz görüntüsü. (Orhan Saydam'a ait Maraş abası, Fotoğraf: Mutlu Aslantürk).

Ergonomi, Güvenlik ve "Sarkaç" Etkisi: Bir Kullanıcı Deneyimi (UX) Analizi

Kordon-u Miyân sistemi, sadece bir üretim başarısı değil, aynı zamanda kullanıcı ile nesne arasındaki ilişkiyi düzenleyen ileri bir "kullanıcı deneyimi" (User Experience - UX) tasarımıdır. Bu sistemin ergonomik analizi şu avantajları ortaya koymaktadır; yük taşıma mekaniği açısından modern ceplere kıyasla farklı bir fiziksel prensiple çalışır.

Sarkaç Prensibi ve Yük Dağılımı Modern ceket ceplerine ağır bir nesne konulduğunda, kumaş aşağı sarkar ve giysinin formu bozulur (drag effect). Maraş Abası'ndaki sistemde ise kese, kordonun ucuna bağlanarak kol altı yırtmacından içeri, gövde ile iç giysi arasındaki boşluğa sarkıtılır.

- **Mekanik Prensip:** Sistem bir **sarkaç (pendulum)** gibi çalışır. Ağırlık kumaş yüzeyine binmez; kordon aracılığıyla doğrudan omuz hattındaki ana çözüğü iskeletine iletilir.
- **Hareket Senkronizasyonu:** Kullanıcı yürürken veya at binerken, kese bedenin yan boşluğunda (böğür) serbestçe salınır. Abanın sert (stereotomik) dış kabuğu, bu hareketi sönümler ve dışarıdan belli etmez.

Fotoğraf 19'da görüldüğü üzere, kordonun uzunluğu ve konumu rastgele değildir. Kesenin konumu, kullanıcının elini daldırdığında en rahat ulaşabileceği "ergonomik derinlikte" durmasını sağlar. Kullanıcı yürürken veya at binerken, kese vücutla birlikte senkronize bir şekilde salınır, bu da ağırlığın hissedilmesini azaltır ve sürtünme direncini minimize eder.



Fotoğraf 19. Maraş Abası'nda cep yerine kullanılan koltuk altı yırtmacına eklenmiş "Kordon-u Miyân" (kese taşıma kordonu) detayı. (Hasan Gündoğdu'ya ait Maraş abası, Fotoğraf: Mutlu Aslantürk).

Görünmezlik ve Mahremiyet Stratejisi

Batı'daki dış ceplerin aksine, Kordon-u Miyân sistemi tam bir "gizlilik" (stealth) stratejisidir. Kese, abanın kalın ve sert kumaşının altında, bedene temas eden iç katmanda saklıdır. Dışarıdan bakıldığında kullanıcının üzerinde değerli bir eşya taşıdığına dair hiçbir görsel ipucu (cep kapağı, şişkinlik veya potluk) bulunmaz. Bu durum, özellikle güvensiz yolculuklarda veya Milli Mücadele gibi kriz dönemlerinde, kullanıcının mülkiyetini "görünmez kılarak" korumasını sağlamış; hırsızlık veya gasp riskine karşı pasif bir güvenlik önlemi oluşturmuştur.

Tethering (Bağlama) Güvenliği

Geleneksel kuşak arası taşımada, koşma veya at binme sırasında eşyaların düşme riski her zaman mevcuttur. Ancak Kordon-u Miyân sisteminde kese, fiziksel bir kordonla (tether) ana gövdeye kopmaz bir bağla bağlıdır. Fotoğraf 20'de görülen kordonun sağlam yapısı, kesenin giysiden ayrılmasını imkânsız kılar. Bu, günümüz dağcılık ekipmanlarında veya askeri teçhizatlarda kullanılan "güvenlik kordonu" mantığının 19. yüzyıldaki tekstil karşılığıdır.



Fotoğraf 20. Maraş Abası'nda kol altı yırtmacına entegre "Kordon-u Miyân" (kese taşıma kordonu) uygulaması. (Ahmet Özbek'e ait Maraş abası, Fotoğraf: Mutlu Aslantürk).

Saha araştırmasından ve maddi kültür analizlerinden elde edilen bu bulgular; geleneksel zanaat dehasının, sıfır atık ilkesi (fire vermeden çözgüyü kordona dönüştürme), yapısal sürdürülebilirlik ve insan odaklı giysi ergonomisi konularında günümüz modern tasarım dünyasına yön verebilecek ne denli evrensel ve ileri bir mühendislik vizyonuna sahip olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Tartışma

Maraş Abası'nın yapısal elemanları ve bünyesinde barındırdığı Kordon-u Miyân taşıma sistemi üzerine elde edilen bulgular, geleneksel zanaat dehasının maddi kültür literatüründe alışlagelmiş kalıpların ötesinde bir tasarım zekasına işaret ettiğini göstermektedir. Giyim tarihi literatüründe ceplerin evrimi ve işlevselliği genellikle Avrupa merkezli bir anlatı üzerinden temellendirilmiştir. Burman ve Fennetaux (2019) tarafından detaylıca analiz edilen Batı modasındaki "dikili iç bölme" (*inbuilt pocket*) ve "eklemlenti torba" (*tie-on pocket*) ikiliği, cebi daima giysinin ana gövdesine sonradan dahil edilen harici bir katman veya müdahale olarak konumlandırır. Oysa Maraş Abası'ndaki bütünleşik taşıma morfolojisi, bu ekleme (*addition*) mantığını tamamen reddederek

malzemenin kendi iç dinamiklerinden türeyen bir dönüşüm (*metamorphosis*) felsefesi ortaya koymaktadır.

Bu durum, Gottfried Semper'in (1860) klasikleşen *Der Stil* adlı eserinde somutlaşan "Malzeme Değişimi Teorisi" (*Stoffwechseltheorie*) ile doğrudan örtüşmektedir. Sempéryan kurama göre, bir malzemenin teknik işleniş biçimi ve liflerin bir araya gelme karakteri, formun tektonik özünü belirler. Abanın gövdesi yoğun "tepme" (keçeleştirme) süreciyle lifli yapısını yitirip stereotomik, monolitik bir duvara dönüşürken; kol evindeki dikey kesikten (*insizyon*) açığa çıkan çözgü ipliklerinin zanaatkâr tarafından sıkıca bükülerek bir kordona dönüştürülmesi, malzemenin tektonik/halat kökenini koruyan muazzam bir denge aracıdır. Kordon giysiye sonradan dikilmemiş, giysinin kendi çözgüsünden bükülmüştür; bu yönüyle Semper'in vurguladığı "düğüm" (*knot*) ve "bağ" kavramlarının tekstil mimarisindeki en saf prototiplerinden biridir.

Dünya giyim tarihindeki diğer cepsiz ya da alternatif taşıma kültürleri incelendiğinde de Maraş Abası'nın yapısal olarak otonom bir üstünlük sergilediği görülmektedir. Örneğin İskoç kültürünün simgesi olan 'Kilt' ile birlikte kullanılan deri çanta 'Sporran' veya Japon 'Kimono' modasında kuşağa (*obi*) asılarak taşınan 'Inro' kutuları (kökleri netsuke zanaatına dayanan nesneler), giysi bütünlüğünden bağımsız, harici ve taşınabilir aksesuarlardır. Literatürde bu tip aksesuarların giysiyle sadece geçici bir ilişki kurduğu ve nesnenin kaybolma ya da çalınma riskinin yüksek olduğu belirtilir. Buna karşın Kordon-u Miyân, abanın dokuma iskeletine kopmaz bir bağla (*tether*) entegre durumdadır. Bu durum, abayı harici aksesuarlar ile dahili cepler arasındaki evrimsel hiyerarşide, kendi kendine yeten, dışa bağımlılığı olmayan ve yapısal olarak tahkim edilmiş entegre bir model olarak öne çıkarmaktadır. Burada aksesuar kavramı çözünerek form ve fonksiyon tek bir gövdede erimektedir.

Sistem, modern tasarım metodolojisinde sıklıkla kullanılan kullanıcı deneyimi (UX) ve ergonomi ilkeleri açısından değerlendirildiğinde ise yük dağılımı mekaniğinde modern ceplerden ayrılan bir "sarkaç prensibi" ile çalışmaktadır. Modern ceket veya palto ceplerine ağır bir nesne yerleştirildiğinde, ağırlık kumaş yüzeyinde lokal deformasyonlara, aşağı doğru sarkmalara (*drag effect*) ve giysinin genel silüetinin bozulmasına yol açar. Kordon-u Miyân sisteminde ise kol altı yırtmacından içeri sarkıtılan kese, abanın sert ve rijit dış kabuğu altında sönümlenir. Ağırlık, kumaşın yüzey alanına değil, kordon vasıtasıyla doğrudan omuz hattındaki ana taşıyıcı çözgü iskeletine iletilir. Kullanıcı hareket halindeyken ya da at binerken kesenin bedeninin yan boşluğunda (böğür) vücutla senkronize biçimde salınması, dinamik yükün kullanıcı tarafından hissedilmesini azaltmakta ve sürtünme direncini minimize etmektedir.

Bu ergonomik konfor, pasif bir güvenlik ve mahremiyet stratejisiyle birleşerek tasarıma "görsel gizlilik" (*visual stealth*) niteliği kazandırmaktadır. Kesenin kol altındaki teknik boşluktan iç katmana sarkıtılması, taşınan değerli nesnelerin dışarıdan fark edilmesini imkânsız kılar. Özellikle Millî Mücadele dönemi çete faaliyetleri gibi kriz anlarında veya güvensiz seyahat ekosistemlerinde bu durum, Anadolu insanının güvenlik ihtiyacını tasarıma ne denli rasyonel ve "sessiz" bir biçimde entegre ettiğini kanıtlar. Teknik boşluğu gizlenmesi gereken bir kusur olarak görmek yerine, etrafını sırma ve ipek nakışlarla mühürleyerek (*framing*) estetik bir merkeze dönüştürmek, zanaatkârın fonksiyonel zorunlulukları sanatsal bir dille taçlandırma becerisini gösterir. Kol altı açıklığı, hem sert yün dokunun yarattığı termal birikimi tahliye eden bir "havalandırma bacası" (*ventilation shaft*) hem de mahrem alana açılan lojistik bir kapı rolünü aynı anda üstlenmektedir.

Son olarak, bu arkaik tasarım modelinin modern üretim yaklaşımlarıyla kurduğu zamansız bağ dikkat çekicidir. Günümüz giyilebilir teknoloji (*wearable tech*) ve akıllı tekstil araştırmalarında, elektronik devrelerin, sensör hatlarının ve enerji iletkenlerinin tekstil yüzeyine dikişsiz şekilde entegrasyonu (*seamless integration*) en kritik ar-ge alanlarından biridir. Mühendisler, kumaş morfolojisini bozmadan veri hatlarını giysinin bünyesine gömmenin yollarını aramaktadır. Maraş Abası'daki çözgü ipliklerinin form değiştirerek bir taşıyıcı kordona evrilmesi mantığı, iletken liflerin

giysi gövdesinden ayrılarak enerji veya veri taşıyan hatlara dönüşmesi fikrine yüzyıllar öncesinden yapısal bir referans (*blueprint*) sunmaktadır. Aynı zamanda, kesilen parçayı ziyan etmeyip fonksiyonel bir uzva dönüştürme felsefesi, modern endüstrinin "Sıfır Atık" (*Zero-Waste*) ve "Monolitik Üretim" prensiplerinin zanaat düzeyindeki en radikal örneklerinden biridir. Bu yönüyle Maraş Abası, nostaljik bir etnografik nesne olmanın ötesinde, günümüz sürdürülebilir ve fonksiyonel moda tasarımı tartışmalarına yön verebilecek dinamik bir tasarım zekası (*design thinking*) manifestosudur.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışma, giyim tarihi literatüründe genellikle yerel bir etnografik detay olarak marjinalize edilen Maraş Abası'ndaki taşıma çözümlerini; malzeme bilimi, üretim teknolojisi, ergonomi ve kültürel işlevsellik ekseninde yeniden okumuş ve tanımlamıştır. Araştırma sürecinde müze envanterleri, özel koleksiyonlar ve sözlü tarih verileri üzerinden gerçekleştirilen yapısal analizler, Maraş Abası'nın sadece estetik bir dış giyim öğesi olmadığını; aksine beden, mülkiyet ve hareket arasındaki karmaşık ilişkiyi "tektonik" bir bütünlük içinde çözen ileri bir giyim mimarisi sunduğunu kanıtlamaktadır.

17.yüzyıl ve sonrasında Batı modasında standartlaşan ve giysiye sonradan eklenen "dikili iç bölme" (inbuilt pocket) ve "eklenti torba" (tie-on pocket) ikiliğine karşılık; Anadolu'nun bu yerel örneği, hareketli, esnek ve dokuma iskeletine dayalı "bütünleşik bir taşıma bir tipolojisi" ortaya koymaktadır.

5.1. Ontolojik Fark ve Tasarım Felsefesi: Eklenti Değil, Dönüşüm

Araştırmanın en çarpıcı teorik çıktısı, Batı ve Anadolu giyim kültürleri arasındaki "cep" algısındaki derin ontolojik farktır. Giyim tarihi literatürü incelendiğinde, Batı modasında cebin gelişimi daima bir "ekleme" (addition) mantığıyla ilerlemiştir. Cep, ya kumaş yüzeyine sonradan açılan bir yarı (welt pocket) ya da üzerine dikilen bir yama (patch pocket) olarak kurgulanmış; yani ana malzemeye dışarıdan müdahale eden ikincil bir unsur olmuştur.

Oysa Maraş Abası'ndaki "Kordon-u Miyân" (kese taşıma kordonu) sistemi, bu "eklenti" mantığını reddeder. Kordon, giysiye sonradan monte edilmez; giysinin varoluşsal özünden, yani bizzat dokuma iskeletinden (çözümlü ipliklerinden) doğar. Zanaatkârın, yekpare dokunan kumaşa kol evi için attığı kesikten (insizyon) arta kalan çözümlü ipliklerini "atık" (fire) olarak görmeyip, onları bükerek (twisting) yüksek mukavemetli bir taşıyıcıya dönüştürmesi; malzemeye saygı duyan ve "yıkımı inşaya çeviren" bir tasarım zekasıdır.

Bu bağlamda; Batı'da cep giysiye yapılan bir "müdahale" iken; Maraş Abası'nda taşıma sistemi, giysinin kendi "dönüşümü"dür (metamorphosis). Bu durum, abayı sadece bir giysi olmaktan çıkarıp, Gottfried Semper'in "Style" adlı eserinde tanımladığı anlamda, malzemenin teknik işlenişleriyle form bulan ve düğümle (knot) karakterize edilen "tektonik bir yapı"ya dönüştürür. Kordonun kumaştan kopmadan, kumaşın devamı olarak işlev görmesi, Semperyan estetiğin "malzeme-form-teknik" birliğinin tekstil üzerindeki somut kanıtıdır.

5.2. Yapısal Bütünleşme ve Karşılaştırmalı Üstünlük

Maraş Abası'ndaki bu bütünleşik çözüm, dünya giyim tarihindeki diğer 'cepsiz' taşıma kültürleriyle karşılaştırıldığında belirgin bir yapısal ve lojistik üstünlük sergiler. Örneğin; İskoç 'Kilt' geleneğindeki harici deri çanta 'Sporran' veya Japon 'Kimono' kültüründeki kuşağa asılan 'Inro' kutuları, giysiden bağımsız, çıkarılabilir ve dolayısıyla kaybolabilir/çalınabilir aksesuarlardır. Bu sistemlerde taşıma aracı (çanta), giysiyle sadece geçici bir ilişki kurar.

Buna karşın Maraş Abası'ndaki "Kordon-u Miyân", giysinin iskeletine (çözgüye) kopmaz bir bağla (tether) bağlıdır. Kordonu kesmek, giysinin kendisini (çözgüsünü) yok etmek anlamına gelir. Bu durum, abayı harici aksesuarlar ile dahili cepler arasındaki evrimsel hiyerarşide, kendi

başına eksiksiz, otonom ve yapısal olarak tahkim edilmiş bir model olarak konumlandırır. Bu modelde "aksesuar" kavramı ortadan kalkmış, fonksiyon (taşıma) ve form (giysi) tek bir gövdede erimiştir.

5.3. Güvenlik Stratejisi: Görünmezlik ve Mahremiyet

Çalışma, kol altı yırtmacı ve kordon birlikteliğinin sadece ergonomik değil, aynı zamanda stratejik bir güvenlik tercihi olduğunu da ortaya koymuştur. Kesenin, kol altındaki tektonik boşluk (yırtmaç) üzerinden giysinin iç bedene bakan kısmına doğru sarkıtılması; taşınan kıymetli eşyanın (altın, mühür, tütün vb.) dışarıdan görünürlüğünü sıfırlamaktadır.

Geleneksel kuşak arası taşımada, koşma veya at binme sırasında eşyaların düşme riski veya dışarıdan fark edilme olasılığı (siluet bozulması) her zaman mevcuttur. Ancak Maraş Abası'nın sunduğu bu görsel gizlilik (stealth) stratejisi, kullanıcıya pasif bir güvenlik kalkını sunarak mülkiyeti dış dünyanın bakışlarından tamamen korumaktadır. Kese, bedeninin en korunaklı bölgesi olan koltuk altı/böğür boşluğunda, giysinin sert kabuğu altında gizlenir. Bu tasarım kararı, Anadolu insanının "mahremiyet" ve "güvenlik" ihtiyacını, giysi formuna ne denli rasyonel ve "sessiz" bir şekilde dahil ettiğinin göstergesidir. Kese, kullanıcının bedeniyle senkronize hareket ederek (sarkaç etkisi) varlığını unutturur, ancak ihtiyaç anında en hızlı erişilen noktada hazır bulunur.

5.4. Gelecek Vizyonu: "Seamless" Teknolojinin Arkaik Prototipi

Maraş Abası'nın sunduğu bu yapısal çözüm, yalnızca geçmişin bir zanaat verisi olarak müzelerde saklanacak bir değer değil; günümüzün "akıllı tekstil teknolojileri" (smart textiles) ve "fonksiyonel moda tasarımı" için de vizyoner bir referans (blueprint) niteliğindedir.

Günümüzde giyilebilir teknolojilerde (wearable tech), elektronik devrelerin, sensörlerin ve enerji kablolarının tekstil yüzeyine dikişsiz entegrasyonu (seamless integration) en büyük ar-ge konusudur. Mühendisler, kumaşın dokusunu bozmadan veri iletim hatlarını giysiye gömmeye çalışmaktadır. Maraş Abası'ndaki "çözgüden türeyen kordon" mantığı; iletken ipliklerin giysi gövdesinden ayrılarak veri veya enerji taşıyan hatlara dönüşmesi fikrine tarihsel ve yapısal bir prototip sunmaktadır.

Giysinin dokuma iskeletiyle taşıma hacmini tek bir 'tektonik gövdede' birleştiren bu yaklaşım; modern tasarımın "Sıfır Atık" (Zero-Waste) ve "Monolitik Üretim" prensipleriyle yüz yıl öncesinden örtüşmektedir. Abanın üretimindeki "kesilen parçayı atma, dönüştür" ilkesi, sürdürülebilir moda tartışmaları için güçlü bir yerel argümandır.

Öneriler

Araştırmadan elde edilen bu çok katmanlı sonuçlar doğrultusunda, şu öneriler geliştirilmiştir:

Akademik Literatür Entegrasyonu: Maraş Abası'nın temsil ettiği "dokuma iskeletinden türeyen cep" (warp-derived pocket) kavramı, uluslararası moda tarihi literatürüne (özellikle Burman & Fennetaux'nun Avrupa merkezli anlatısına) bir alternatif veya "üçüncü yol" olarak eklenmelidir. Bu, Batı dışı tasarım tarihinin görünürlüğü açısından elzemdir.

Tasarım Eğitimi ve Biyomimikri: Güzel Sanatlar ve Moda Tasarımı bölümlerinde, "cep tasarımı" derslerinde Maraş Abası örneği, sadece bir motif kaynağı olarak değil; "malzeme yönetimi" ve "yapısal problem çözme" (problem-solving) örneği olarak müfredata alınmalıdır. Öğrencilere "kumaşa makas vurmadan hacim yaratma" teknikleri bu örnek üzerinden anlatılmalıdır.

Teknolojik Uyarılma: Gelecek çalışmalarda, Maraş Abası'ndaki bütünleşik kordon mimarisinin, giyilebilir teknoloji ürünlerinde (özellikle savunma sanayi ve outdoor giyimde) kablo kanallarının ve batarya ünitelerinin tekstil yüzeyine dikişsiz entegrasyonu için bir model olarak incelenmesi ve prototipler üretilmesi önerilmektedir.

Sonuç olarak; Maraş Abası, geleneksel giyim unsurlarının çağdaş araştırmalarda yalnızca nostaljik birer "etnografik nesne" olarak değil; malzeme ve form arasındaki problemi çözen "tasarım zekası" (design thinking) örnekleri olarak okunması gerektiğini ortaya koyar. "Kordon-u Miyân", basit bir ip parçası değil; zanaatkârın malzemeye, bedene ve zamana hükmettiği güçlü bir tasarım manifestosudur.

References

- Ariöz, B. (2024). Hatay Arkeoloji Müzesi envanterinde yer alan aba ve meşlah dokumaların teknik, renk ve motif özelliklerinin incelenmesi. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 14, 195–209.
- Aslantürk, M. (2025). *Kahramanmaraş yöresel erkek kıyafetlerinden "Maraş Aba"sı ve güncel uygulamaları* [Sanatta yeterlilik tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü].
- Barışta, H. Ö. (1998). *Geleneksel Türk işlemlerinden keseler*. T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Berkol, C. (2019). Tarihsel süreçte kemer ve kuşak kullanımı. *Al Farabi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 28–41.
- Brown, L. & Taylor J. (2017). *The evolution of pocket design in modern fashion*. Fashion Studies Press.
- Burman, B. ve Fennetaux, A. (2019). *The pocket: A hidden history of women's lives*. Yale University Press.
- Cross, N. (2011). *Design thinking: Understanding how designers think and work*. Berg.
- Ertuğ, Z. (Ed.). (2000). *Osmanlı'da giyim kuşam*. OTAM.
- Faroqhi, S. (2002). Osmanlı tarihi nasıl incelenir? Kaynaklara giriş. *Tarih İncelemeleri Dergisi*, 17(2), 104–108.
- Fikriyat. (t.y.). *Tarihi arşivden Osmanlı kıyafetleri*. 4 Şubat 2026 tarihinde <https://www.fikriyat.com/galeri/tarih/tarihi-arsivden-osmanli-kiyafetleri/5> adresinden erişildi.
- Frampton, K. (1995). *Studies in tectonic culture: The poetics of construction in nineteenth and twentieth century architecture* (J. Cava, Ed.). MIT Press.
- Gell, A. (1998). *Art and agency: An anthropological theory*. Oxford University Press.
- İstanbul Tarihi. (t.y.). *Osmanlı İstanbul'unda giyim kuşam*. 4 Şubat 2026 tarihinde <https://istanbultarihi.ist/118-osmanli-istanbulunda-giyim-kusam> adresinden erişildi.
- Kahramanmaraş İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (t.y.). *Abacılık*. 4 Şubat 2026 tarihinde <https://kahramannamaras.ktb.gov.tr/TR-150381/abacilik.html> adresinden erişildi.
- Kirshenblatt-Gimblett, B. (2004). Intangible heritage as metacultural production. *Museum International*, 56(1-2), 52–65.
- Koçu, R. E. (1967). *Türk giyim kuşam ve süslenme sözlüğü*. Doğan Kitap.
- Lindqvist, R. (2015). *Kinetic garment construction: Remarks on the foundations of pattern cutting* [Doktora tezi, The Swedish School of Textiles]. Borås Academic Digital Archive.
- Miyake, I. ve Fujiwara, D. (2001). *A-POC making: Issey Miyake and Dai Fujiwara*. Vitra Design Museum.
- Özkan Kuş, N., Çelik, D. ve Kılınç, N. (2024). Geleneksel Türk sanatında keseler (Kayseri ili örneği). *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 24(1), 173–190.
- Rhode Island School of Design Museum. (t.y.). *Jacket*. <https://risdmuseum.org/art-design/collection/jacket-44234>.
- Rissanen, T. ve McQuillan, H. (2016). *Zero waste fashion design*. Fairchild Books.

-
- Schumacher, P. (2016). Tectonism in architecture, design and fashion: Innovations in digital fabrication as stylistic drivers. *AD (Architectural Design)*, 86(2), 56–63.
- Semper, G. (2004). *Style in the technical and tectonic arts; or, practical aesthetics* (H. F. Mallgrave & M. Robinson, Çev.). Getty Research Institute.
- Sümbül, M. (2004). *Adana, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş bölgesi halk oyunlarının yapısal özelliklerinin karşılaştırmalı analizi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Taylor, L. (2002). *The study of dress history*. Manchester University Press.
- Tez, Z. (2008). *Tekstil ve giyim kuşamın kültürel tarihi*. Doruk Yayınları.
- The Metropolitan Museum of Art. (t.y.). *Jacket (Maraş Abası)*. <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/126815>
- UCLA Newsroom. (t.y.). *Dressed with distinction: Garments from Ottoman Syria*. 4 Şubat 2026 tarihinde <https://newsroom.ucla.edu/releases/dressed-with-distinction-garments-from-ottoman-syria> adresinden erişildi.
- UNESCO. (2003). *Convention for the safeguarding of the intangible cultural heritage*. UNESCO.
- Vidler, A. (1977). The third typology. *Oppositions*, 7, 1–4.
- Vural, T., Koç, F., Koca, E., & Pamuk, B. (2006). Geleneksel kadın giysilerinde kol formu özelliklerinin giysi konforu açısından incelenmesi. 12. Ulusal Ergonomi Kongresi Bildiriler Kitabı, 343–349.

ETHICAL DECLARATIONS

Research and Publication Ethics

I declare that this article is an original work and was prepared in accordance with the principles of scientific research and publication ethics. The article has not been published elsewhere and is not currently under review by another journal.

All sources used in the study have been cited in accordance with academic standards. I declare that the study does not contain plagiarism, fabrication, falsification, or manipulation of data, and that the research findings have been presented in accordance with the principles of scientific integrity.

Author Contributions

The author single-handedly designed, conducted, and analyzed the study and prepared the report for this article. I have reviewed and approved the final version of the article and agreed to its publication.

Conflict of Interest

I declare that there is no conflict of interest regarding the publication of this manuscript.

Funding

This research did not receive any specific grant, financial support, or funding from any public, commercial, or non-profit funding agencies.

Artificial Intelligence (AI) Usage Disclosure

During the preparation of this manuscript, artificial intelligence tools may have been used solely for limited purposes such as language editing, translation assistance, and stylistic improvement. Any AI-assisted translations or language corrections were carefully reviewed and verified by the author. Artificial intelligence tools were not used to generate the core scientific content, research design, analysis, or scholarly conclusions. All academic responsibility for the content of the manuscript rests entirely with the author.

Copyright and Permissions

I confirm that all necessary permissions for copyrighted materials have been obtained where required and that the manuscript does not violate any intellectual property rights.

Author Approval

I confirm that they have read and approved the final version of the manuscript and consent to its submission and publication.

ETİK BEYANLAR**Araştırma ve Yayın Etiği**

Bu makalenin özgün bir çalışma olduğunu ve bilimsel araştırma ve yayın etiği ilkelerine uygun olarak hazırlandığını beyan ederim. Makale daha önce herhangi bir yerde yayımlanmamış olup başka bir dergide değerlendirme sürecinde değildir.

Çalışmada kullanılan tüm kaynaklar akademik kurallara uygun biçimde atıflanmıştır. Çalışmanın intihal, veri uydurma, veri tahrifi veya manipülasyon içermediğini; araştırma bulgularının bilimsel dürüstlük ilkelerine uygun şekilde sunulduğunu beyan ederim.

Yazar Katkısı

Çalışmanın tasarlanması, yürütülmesi, analizi ve makalenin raporlama aşamasını tek başına yürütmüştür. Makalenin son hâlini okuyup onayladım ve yayımlanmasını kabul ettim.

Çıkar Çatışması

Bu makalenin yayımlanmasına ilişkin herhangi bir çıkar çatışması bulunmadığını beyan ederim.

Finansal Destek

Bu araştırma herhangi bir kamu kurumu, ticari kuruluş veya kâr amacı gütmeyen kuruluş tarafından finansal olarak desteklenmemiştir.

Yapay Zekâ Kullanım Beyanı

Makalenin hazırlanması sürecinde yapay zekâ araçlarından yalnızca dil düzenleme, çeviri desteği ve anlatım iyileştirmesi amacıyla sınırlı ölçüde yararlanılmıştır. Yapay zekâ araçları tarafından yapılan çeviri ve dil düzenlemeleri tarafımdan dikkatle kontrol edilmiştir. Yapay zekâ araçları çalışmanın bilimsel içeriğinin, araştırma tasarımının, analizlerinin veya akademik sonuçlarının oluşturulmasında kullanılmamıştır. Makalenin içeriğine ilişkin tüm akademik sorumluluk bana aittir.

Telif Hakları ve İzinler

Telif hakkı gerektiren materyaller kullanılmışsa gerekli izinlerin alındığını ve çalışmanın herhangi bir fikrî mülkiyet hakkını ihlal etmediğini beyan ederim.

Yazar Onayı

Makalenin son hâlini okudum, onayladım ve yayımlanmasını kabul ettiğimi beyan ederim.